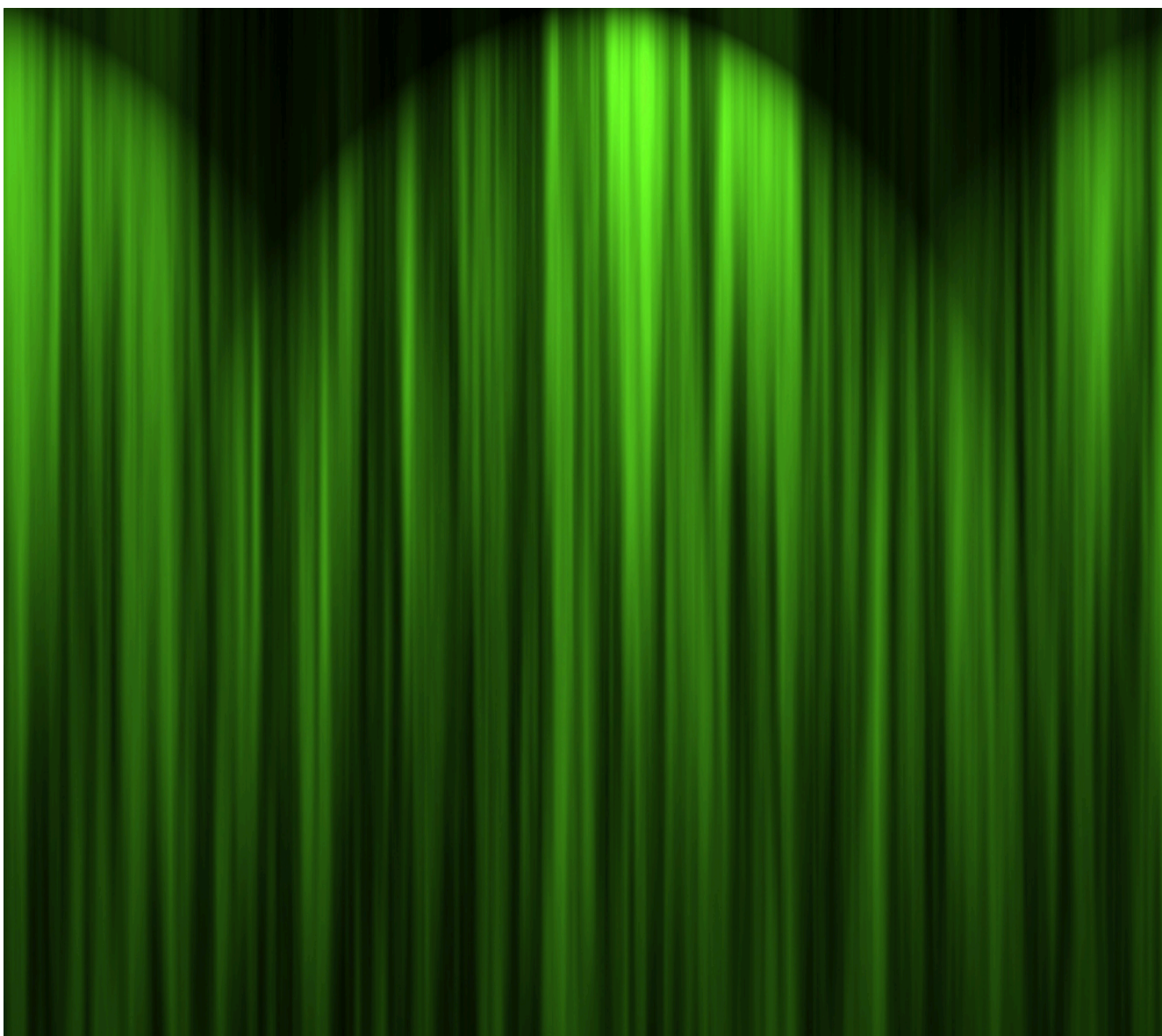

THE THEATRE GREEN BOOK

1. Hållbara produktioner: Detaljerad handbok

Version 2

Många personer har bidragit med synpunkter, kunskap och stöd i översättning och utveckling av den första svenska upplagan av Theatre Green Book:

Särskilt tack till Katarina Hatti Isaksson, Annika Bromberg, Adam Knapasjö, Petra Weckström, Sanne Hellberg, Jan Hansen och Henrik Gustafsson från föreningen Hållbart Kulturliv NU.

Stort tack också till Anna Ardelius, Peter Oijens, Tor Broström, Linda Rullander Drackner, Torsten Nobling, Niklas Wiberg, Johanna Westlin, Jessica Hedin, Jonathan Korsar, Nina Garp, Carl-Magnus Palmblad, Rikard Silverfur, Hans-Olof Karlsson Hjort, Alexander Peck och personal på Folkteatern

Förord till den svenska översättningen

Scenkonsten har en stark förmåga att beröra och engagera. Den kan förena människor och vara en ifrågasättande och inspirerande kraft i svåra tider. I dag står vi inför den stora utmaning som klimatförändringarna och behovet av en mer hållbar framtid innebär. Här måste scenkonsten ta sin del av ansvaret utifrån sina möjligheter och förutsättningar.

Theatre Green Book är ett av flera verktyg som kan stödja arbetet med att omvandla ambitioner till konkret och systematisk handling. Hur detta arbete tar form kommer naturligtvis att variera, då verksamheterna har olika förutsättningar och behöver utgå från sina egna behov och mål. Att göra denna översättning har varit en prioritet för Svensk Scenkonst, i övertygelsen om att tillgänglighet är en nyckel till förändring.

Hållbarhet handlar inte bara om miljön, utan också om sociala värden. Det är områden där scenkonsten har mycket att tillföra genom att skapa utrymme för samtal, stärka samhörigheten och synliggöra olika perspektiv. Hållbarhetsarbetets sociala dimension är lika viktig som den ekologiska, och vårt arbete måste omfamna båda.

Jag vill rikta ett varmt tack till vår projektledare, kommunikationschefen Annika af Trolle, översättaren Åsa Norling och alla andra som bidragit till den svenska upplagan.

Nu finns Theatre Green Book tillgänglig som en resurs för scenkonstverksamheter att hitta sina egna vägar framåt i arbetet med att minska sin klimatpåverkan och bidra till en mer hållbar framtid.

Mikael Brännvall, VD för Svensk Scenkonst

svensk scenkonst

Renew Culture
The Theatre Green Book

BURO HAPPOLD

1 Inledning	4
2 Grundprinciper	5
3 Hållbar produktionsplanering	6
4 Samproduktioner och gästspel	8
5 Den kreativa utmaningen	9
6 Scenografi och scenbygge	11
7 Rekvisita och attribut	13
8 Kostym och mask	14
9 Ljus, ljud, AV	15
10 Repetera, förvalta, kassera	16
11 På turné	18
12 Dans och balett	20
13 En framåtblick	21
14 Olika skala	22

Vi vill tacka alla som har stöttat Theatre Green Book med sin tid, sitt engagemang och sina idéer.
Ett särskilt tack till finansörerna av Theatre Green Book, vars namnfinns på theatregreenbook.com.

The Theatre Green Book is copyright © Buro Happold and Renew Culture Ltd. All rights reserved.

Renew Culture
The Theatre Green Book

BURO HAPPOLD

Förord

Vi befinner oss i en klimatkris.

Scenkonstmakare - liksom alla andra - behöver bemöta denna akuta situation. För scenkonsten är dock behovet av förändring särskilt brådskande. Om scenkonsten ska kunna vara en del av det viktigaste samtal som mänskligheten hittills ställts inför, behöver den förändra sina egna arbetssätt.

Theatre Green Book innehåller tydliga riktlinjer för denna förändring. I andra delar visar den hur verksamheter och byggnader kan bli mer hållbara. Den här delen handlar om att göra produktioner mer hållbara. Klimatkrisen är den verklighet som scenkonst - liksom allt annat - nu skapas i, men att producera hållbara föreställningar är inte ett självändamål. Scenkonstens syfte, utbud, kreativitet och ambition bör förbli lika breda och vitala som någonsin. Det är just kreativiteten och scenkonstens förmåga att ständigt återuppfinna sig själv som kommer att generera ett nytt sätt att tänka kring scenkonst i denna nya verklighet.

Scenkonstnärer arbetar alltid inom ramar (tid, kostnad eller skala). När de arbetar i ljuset av klimatkrisen bör de inte känna sig mer begränsade i sin kreativa ambition än de gör nu. Snarare är deras uppgift att kanalisera den kreativiteten genom en ny uppsättning premisser.

Scenkonstskapare av alla slag - frilansare och scenkonstinstitutioner, fria grupper och producenter - har samarbetat för att ta fram Theatre Green Book. Med utgångspunkt i allmänt vedertagna värderingar och strategier är resultatet en gemensam standard för att skapa scenkonstverk som en gemenskap, i klimatkrisens verklighet.

Lisa Burger och Paddy Dillon, Renew Culture

hållbara produktioner
DETALJERAD HANDBOK

1 Inledning

1 Varför behövs en Theatre Green Book?

”Scenkonsten har en unik förmåga att tillsammans med vår publik utforska brännande frågor, både på och utanför scenen. I en allt varmare värld innebär detta att visa ledarskap när det gäller att kommunicera vikten av klimatåtgärder, antingen genom innehållet i våra produktioner eller genom att dela vårt yrkeskunnande och vår erfarenhet med andra.”

Staging Change, 2019.

Klimatkrisen är ett omedelbart hot mot vår säkerhet, jämställdhet och vår välfärd. Vi behöver snabbt begränsa utsläpp av växthusgaser, minska skador på den biologiska mångfalden och därmed åstadkomma en rättvis omställning där människor, platser och samhällen får stöd och sårbara grupper skyddas.

Scenkonsten kan inte ensam lösa klimatkrisen men den kan spela en angelägen roll i att hantera den. Scenkonsten kan ifrågasätta och utmana, provocera, underhålla och överraska. Den kan spegla oron hos generationer av människor som står inför en tid av svindlande, skrämmande förändringar.

För att göra det behöver själva scenkonsten förändras. Vi måste kunna producera scenkonst hållbart och ansvarsfullt. Frilansare, scenkonstinstitutioner, producenter och fria grupper behöver en enda gemensam standard att arbeta utifrån. Därför har vi nu Theatre Green Book.

2 En tydlig väg mot hållbarhet

Theatre Green Book stakar ut en väg mot hållbarhet. Den bygger på år av arbete och erfarenhet av scenkonstnärer och pionjärer för hållbarhet som Julie’s Bicycle, Creative Carbon Scotland, SiPA, Ecostage och andra. Den visar vägen mot ett sätt att skapa scenkonst som minimerar utsläpp av växthusgaser och avfall, värdesätter människor och bidrar till ett mer hållbart samhälle.

Scenkonstmakare har redan påbörjat omställningen genom återbruk och återvinning, byte till teknik med låg energiförbrukning och utforskande av alternativa material. Den här handboken bygger på deras expertis.

Alla inom scenkonsten börjar sin karriär med att göra det mesta möjliga av begränsade resurser: alla scenkonstmakare är egentligen hållbarhetsexperter. Scenkonsten bidrar med uppfinningsrikedom, dynamik och kreativitet inför utmaningen hur vi ska hantera klimatnödläget.

3 En kreativ möjlighet

Klimatkrisen är inte bara en utmaning att ta sig igenom. Att förändra förutsättningarna för hur vi skapar scenkonst är ett tillfälle för spännande kreativa möjligheter.

Ännu vet ingen hur föreställningar skapade i en verklighet präglad av klimatkrisen kommer att se ut. Scenkonstskapare kommer att besvara den frågan projekt för projekt. Genom historien har scenkonsten visat på en extraordinär förmåga till förnyelse. Åren framför oss borde inte ses som en begränsning, utan som en inbjudan till dynamisk och kreativ förändring.

4 De tre delarna av Theatre Green Book

Theatre Green Book delar upp utmaningen i tre områden. Tillsammans ger de scenkonstbranschen tydlig, praktisk och detaljerad vägledning mot hållbarhet:

- 1 Hållbara produktioner (denna del)
- 2 Hållbara verksamheter
- 3 Hållbara byggnader

5 Hållbara produktioner

Scenkonstföreställningar har inverkan på planeten. De använder energi och material, kräver resor, skapar avfall och använder skadliga kemikalier.

Theatre Green Book visar hur vi kan reducera denna inverkan.

Den visar alla involverade i en produktion hur deras yrkesutövning kan förändras för att skapa föreställningar mer hållbart. Den presenterar åtgärder som kan påbörjas nu på en gång, liksom åtgärder att ta till i takt med växande expertis och utveckling av grön infrastruktur.

Vägledningen är utformad för alla former och skalor av scenkonst.

Småskaliga produktioner kan involvera mindre team och färre resurser, men principerna för hållbarhet är desamma: att skapa mer med mindre, att samarbeta närmare, att fokusera på människor och inte på saker och att ersätta resursförbrukning med kreativitet.

6 Skäl till förändring

Scenkonsten är inte ensam om att stå inför en förändring. Allt och alla på planeten påverkas av klimatkrisen och allt vi gör kommer att förändras av den - inklusive konstskapande.

De förändringar vi gör kan bli överväldigande positiva för hur vi arbetar, både som individer och samhällen.

- Mer samarbetsinriktade och öppna arbetssätt kan lösa upp hierarkier och skapa förnyad respekt bland de många talanger som bidrar till att skapa en scenkonstproduktion.
- Hållbarhet förflyttar vårt fokus från materiella till mänskliga resurser.
- Att arbeta lokalt kan återknyta kontakten mellan scenkonstmakare och lokalsamhället och göra scenkonsten mer tillgänglig.
- Att lyssna till nya röster innebär att inkludera en större mångfald av scenkonstmakare som bidrar med nya perspektiv till utmaningarna.

Den här vägledningen bygger på expertis från frilansare, scenkonstinstitutioner, specialister och organisationer. Det samarbete och den respekt som scenkonstmakare kollektivt bidragit med till Theatre Green Book, är nyckeln till att arbeta hållbart - på alla sätt.

Netto noll och klimatkompensation

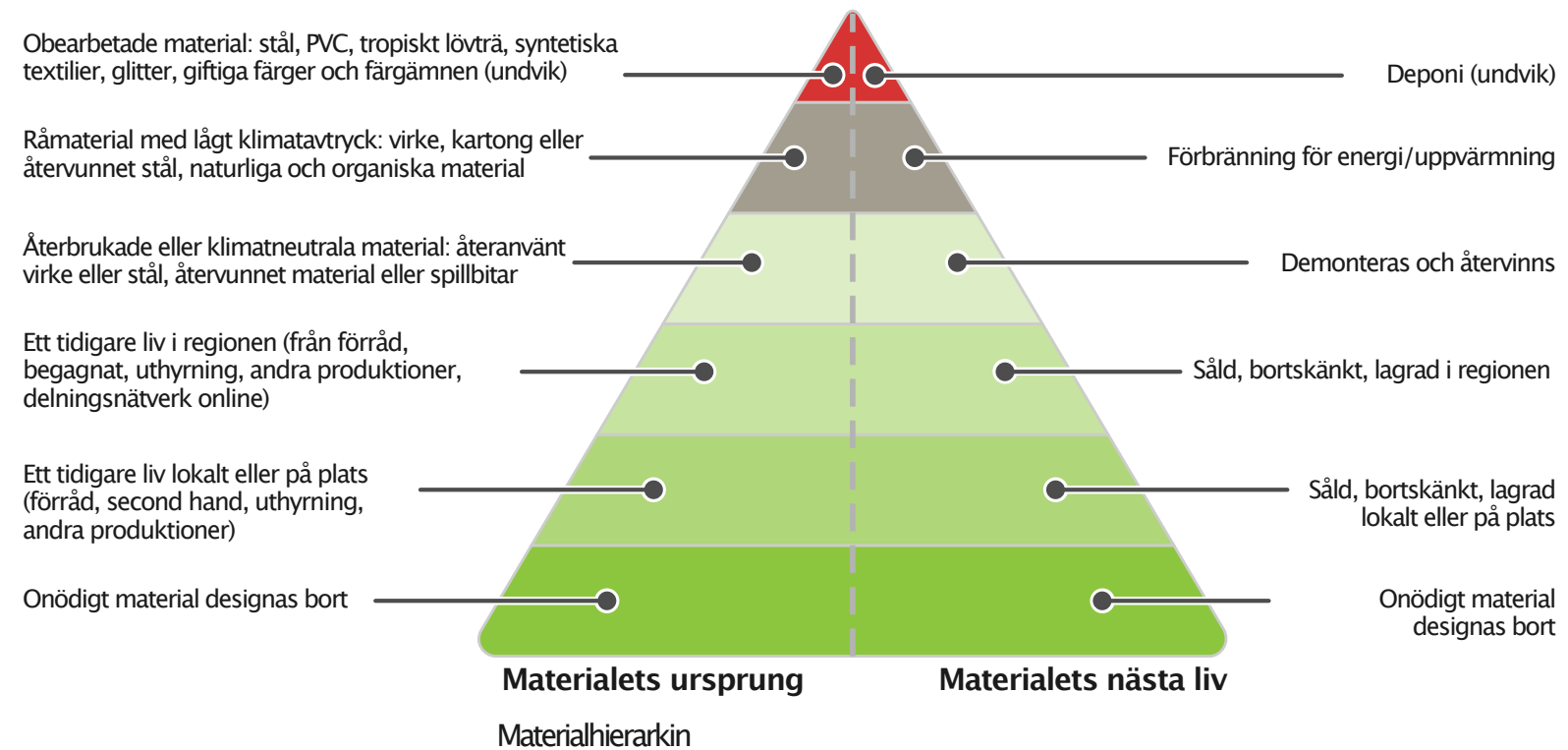
Centralt i en hållbar produktion är att gå från en linjär ekonomi i produktionen (material används på scenen för att sedan kastas), till en cirkulär ekonomi där vi återbrukar och återvinner så mycket som möjligt.

Att noggrant beräkna en produktions klimatavtryck är tidskrävande, komplicerat och beror på många variabler. Om vi övergår till en kultur av återbruk och återvinning, vet vi att vi gör allt vi kan. En produktion som följer Theatre Green Books högsta standardnivå är i praktiken ”netto noll” vad gäller utsläpp av växthusgaser.

Klimatkompensation - ekonomisk kompensation för klimatpåverkan som inte kan undvikas - behandlas i ”Hållbara verksamheter”. Klimatkompensation för dock med sig många utmaningar. Första prioritet bör vara att minska verksamhetens klimatpåverkan på alla sätt som står till buds.

2 Grundprinciper

1 Hållbara arbetsmetoder innebär... ..

Hållbar planering

En hållbar produktion börjar med en inbjudan till samarbete, som tydligt definierar en hållbarhetsstandard - och ser till att alla förstår standarden och hur de ska arbeta tillsammans för att uppnå den. Budgetar och tidsplaner behöver ta hänsyn till hållbarhet. Att arbeta hållbart kommer att kräva mer tid, särskilt när det introduceras för första gången. Samarbete och kommunikation är avgörande.

Hållbart skapande

Hållbarhet börjar med regissörens koncept och designerns vision. Hela produktionsteamet samarbetar för att uppnå visionen på ett hållbart sätt.

Nya verktyg och processer

Produktionsberäknaren (ett verktyg i Excel, finns översatt till svenska) vägleder hållbarhetsarbetet genom att räkna ut hur mycket material som återbrukas eller återvinns. Den ger också riktlinjer för hållbara tillverkningsprocesser i verkstad och ateljé.

Hållbara material

Hållbar scenkonst kräver en stegvis förändring mot användning av utrustning och material som har haft ett tidigare liv och som kommer att återanvändas, återbrukas på nytt sätt eller återvinnas.

Rena inköp och transport

För att skapa föreställningar på ett hållbart sätt krävs en betydande minskning av transporter och leveranser och att tåg, elfordon och kollektivtrafik prioriteras.

2 Materialhierarkin

Allt i en verkligt hållbar scenkonstproduktion har haft ett tidigare liv. Allt kommer att användas igen. Det skapar en "cirkulär ekonomi".

Börja med att designa bort behovet av material.

Allt som behövs bör komma från en återanvänd eller återvunnen källa - om möjligt lokalt för att minska transporterna. Näst bäst är nya material som åtminstone har producerats på ett hållbart sätt. Längst ner i pyramiden finns material som innebär utsläpp av växthusgaser och är skadliga för miljön att tillverka, och som helt enkelt bör undvikas.

Det finns en liknande tankemodell för vad man ska göra med allt efteråt, från det bästa - att återanvända det på teatern - till det sämsta: att slänga det som deponi eller förbränning.

Utbildning och kompetenshöjning

Scenkonstens omställning till hållbara arbetssätt kräver att alla förstår de principer som en guide för hållbarhet bygger på.

En ökad kompetens inom klimat- och hållbarhetsfrågor kan hjälpa hela sektorn att utvecklas - samtidigt som branschens egna nätverk kan hjälpa till att dela scenkonstmakares erfarenheter, innovationer, nya tekniker och lärdomar om hållbara arbetssätt.

Se mer information om kompetenshöjning i "Toolkit" på theatregreenbook.com (eng).

3 Standarder för Theatre Green Book

Theatre Green Book sätter tre standarder för hållbart arbete: bas, mellan och hög standard. I en basproduktion måste 50 % av scenografi, rekvisita och kostymer vara återbrukade eller återvunna och 65 % måste användas igen efter produktionsslut (baserat på vikt).

Produktionsberäknaren har en checklista för varje standard och enkla kalkylblad som hjälper användaren att beräkna en produktions procentandel återbruk/återvinning. För produktioner av högsta standardnivån finns även en enklare beräkning av klimatpåverkan.

Att bedöma en produktions hållbarhet är inte en exakt vetenskap. Använd sunt förnuft, undvik att fastna i detaljer och använd produktionsberäknaren som ett tillförlitligt verktyg för att ställa om till ett hållbart arbetssätt.

Vad menar vi med "grön"?

I Theatre Green Book används "hållbarhet" och "grönare metoder" som samlingsbegrepp för utfasning av fossila bränslen från teaterproduktioner, avfallsminskning och eliminering av miljöfarliga metoder. Det gör den enkel och lättläst, oavsett förkunskaper.

Naturskyddsföreningen har en bra ordlista för Energi, klimat och hållbar utveckling: www.naturskyddsforeningen.se/skola/ordlista-energi-klimat-och-hallbar-utveckling/

3 Hållbar produktionsplanering

1 Grundprinciper

Att planera för en hållbar produktion innebär att:

- Sätta upp tydliga hållbarhetsmål redan från början.
- Sätta ihop ett team, en budget och en tidsplanering som främjar ett hållbart arbete.
- Ge alla medarbetare de verktyg de behöver för att kunna åstadkomma ett hållbart resultat.

2 Kommunikation

Sätt en standard

Theatre Green Book sätter upp tre tydliga standarder: bas, mellan och hög nivå. Standarderna definierar åtgärder för varje nivå. Med hjälp av standarderna kan tydliga mål sättas för varje produktion, som definierar vad alla behöver göra och som alla scenkonstmakare med tiden kommer att bli allt mer bekanta med.

Verksamheter som är ovana vid hållbarhet siktar ibland för högt, vilket kan sänka motivationen hos hela teamet. Det är bra att börja med basnivån, så att alla får en chans att lära sig. Det kan vara till hjälp att utvärdera några tidigare produktioner för att upptäcka hur nära ni redan är.

Inbjudan till samarbete

Redan vid rekrytering av produktionsteamets medlemmar, är det viktigt att definiera hållbarhetsstandarderna och förklara vad den innebär och hur de kommer att få stöd.

Inför den senare, kommer hållbarhet att uppfattas som restriktivt. Om den finns med från starten kommer den att vara inbyggd i den kreativa processen redan från början.

Innan någon börjar tänka, skissa och planera, behöver de förstå de parametrar som de arbetar inom och de värderingar som de ombeds att dela. Konstnärliga ledare spelar en viktig roll när det gäller att göra hållbarhetsstandarderna till en tydlig del av inbjudan till konstnärer och sedan uppmuntra kreativa team att hålla sig till den.

Introduktion till hållbara arbetssätt

För att uppnå ett hållbart resultat behöver alla förstå vilken roll de faktiskt spelar. Nya medlemmar i ett team behöver få en introduktion i hur Theatre Green Book fungerar och förstå vilket ansvar de har för att leverera produktionen på ett så hållbart sätt som möjligt.

Frilansare

Anställd personal kommer snabbt att bli bekanta med Theatre Green Book. Frilansare kanske inte känner till varken den eller lokala arbetsprocesser och rutiner. Det är viktigt att ge dem det stöd de behöver - inklusive kompetensutveckling i klimat- och hållbarhetsfrågor - så att de kan leverera det som efterfrågas. Samtidigt kan frilansare påverka omställningen genom att fråga institutioner och fria grupper om de använder Theatre Green Book och vilka system de har på plats - eller till och med insistera på en Theatre Green Book-standard i sina kontrakt. Det är svårt att förändra organisationer utifrån, men scenkonstinstitutioner är beroende av frilansare och deras inflytande och expertis är avgörande.

Rekrytering

Hållbara arbetssätt kräver att konstnärliga team utses tidigt, så att upphovspersoner kan medverka till att förverkliga visioner på ett hållbart sätt. En "grön klausul" i avtalets allmänna villkor eller en "Policy för hållbara produktioner" tydliggör verksamhetens värderingar och hjälper teamet att samarbeta för att uppnå ett visst mål. Kontrakt med leverantörer och upphovspersoner bör hänvisa till samma standard.

Se "Toolkit" på theatregreenbook.com (eng) för exempel på "gröna kontrakt".

Samarbete

För att skapa hållbar scenkonst behöver olika team samarbeta. Om möjligt bör ansvariga för tillverkning och underleverantörer delta i tidiga möten för att diskutera lösningar och komma med förslag. Regissörer, scenografer och kostymtecknare behöver vara flexibla för att ge utrymme för ett hållbarhetstänkande. Producenter behöver skapa en atmosfär av ömsesidig respekt och förtroende i hela teamet.

Hållbarhet måste vara ett ständigt återkommande tema. Utöver det kan ytterligare två viktiga möten bidra till att skapa hållbara metoder:

- Ett hållbarhetsmöte tidigt under idé/konceptfas gör att hållbarhet integreras redan från början.
- Senare kan skissmodellen vara fokus för ett möte där hela teamet granskar scenografin mot målen i Theatre Green Book, diskuterar olika alternativ och kommer överens om åtgärder.

Se "Toolkit" på theatregreenbook.com (eng) för mer information om möten, informationsutbyte och utvärdering.

Repertoarläggning

Produktioner som produceras och spelas under samma säsong kan de dela resurser, som exempelvis golv. Belysning och annan scenteknik kan behållas. Rekvisita och delar av scenografin kan delas mellan produktionerna. Scenografer som samarbetar kan utbyta information och få tillgång till samma återvunna material.

Resultatet kan bli avsevärda besparingar i material och energi, liksom av de kostnader och utsläpp som är förknippade med nyttillverkning, riggning och transport. Leveranser kan göras till flera uppsättningar samtidigt.

3 Tidsplanering och budget

Tidsplanering

Att arbeta hållbart förutsätter att det finns tid för det.

Tiden som läggs på ide'/konceptstadiet förfinar idéer och förebygger sena ändringar. Scenografer och kostymdesigners behöver tid för att utforska kreativa lösningar - det kan handla om att besöka teaterns lager eller träffa andra designers som arbetar under samma säsong för att undersöka möjliga gemensamma dekorelement. För att uppnå hållbarhet krävs kontinuerliga samtal i teamet. Även att beställa begagnade kostymer tar längre tid än att köpa nytt online. Tidsplaner behöver omprövas för att möjliggöra hållbara metoder.

Se diagrammet på föregående sida och "Toolkit" för mer information.

Budget

Budgetar måste återspegla samma förändring, så att designers och tillverkare får mer tid för de gemensamma samtal som hållbarhetsfrågorna förutsätter.

Inköpskostnaderna kommer att förändras. En ny scenografi tillverkad av hållbart producerat nytt material kan kosta mer. Om den tillverkas av återbrukade delar och återvunnet material kan de kosta mindre. Produktionsbudgetar, liksom tidsplaneringar, behöver ändra form.

Se digrammet på föregående sida om hållbar budgetering.

4 Verktyg och metoder

Information

Scenkonstmakare behöver ges rätt verktyg för att kunna leverera hållbara resultat. Producenter kan bistå frilansare med information om interna och lokala resurser. De kan uppmuntra olika produktionsteam att dela med sig av komponenter, material, golv, utrustning och idéer. Nätverk inom scenkonsten - inom exempelvis facket - är en viktig resurs för hållbarhet.

Se "Toolkit" för en checklista med information att ge frilansare.

Utrymme och förråd

För att kunna återvinna och återbruka så effektivt som möjligt, krävs mer utrymme. När en produktion har nått slutet av sin livslängd behövs utrymme för att ta isär dekorelement och ta bort fästanordningar - lim, spik, skruv - så att de kan återbrukas eller återvinnas. Man kan behöva tänka nytt kring hur verkstäder eller andra lokaler används för att göra detta och hitta förvaring för det som kan återanvändas i kommande produktioner. Det finns goda exempel på aktörer som gått samman för att dela förrådsutrymmen till ömsesidig nytta.

Upphovsrätt

Scenografer kan med rätta känna oro för att deras design kommer att återanvändas utan tillstånd. Det är viktigt att de som upphovspersoner får möjlighet att definiera delar av en scenografi som de anser vara skyddade (till exempel en specialdesignad trappa eller en skulptural scenografi). Dessa element kan definieras individuellt, samtidigt som generiska beståndsdelar (standardfönster och dörrar, intäckning, golvytor) och material kan återanvändas fritt.

Utvärdering

Produktionsberäknaren är ett stöd för att utvärdera hållbarheten i en produktion. Den ger checklistor för de tre standarderna i Theatre Green Book: bas, mellan och hög. Kalkylblad hjälper till att bedöma hur mycket av scenografi, rekvisita och kostym som återbrukas/återvinns, baserat på vikt.

Att mäta en produktion är ingen exakt vetenskap, och produktionsteam har generellt alltid ont om tid. Ett gott råd är att inte fastna i för många detaljer. Använd sunt förnuft för att vägleda beslut. Produktionsberäknaren är inget perfekt system, utan ett verktyg som hjälper till att tänka mer hållbart och dokumentera hur arbetssätt förändras. *Gå till resurssidan för att hitta produktionsberäknaren.*

Utbyte och utbildning

Hållbarhet kommer att bli enklare i takt med att sektorns hållbarhetskompetens utvecklas. Scenkonstmakare lär sig sig genom att testa och dela med sig av erfarenheter, så det är viktigt att efter produktionsslut gå igenom resultaten tillsammans och ärligt dela med sig av vad som fungerade och vad som inte gjorde det.

Att arbeta hållbart kan också vara något att förmedla till publiken, som i allt högre grad kommer att förvänta sig hållbara metoder.

Genom att samla in data kan producenter lägga grunden för utsläppsbudgetering. De bör stödja personal och frilansare med kompetensutveckling.

Utomhus- och platsspecifika produktioner

Utomhus- och platsspecifika produktioner kan vara synnerligen hållbara. De kan till exempel ha minimalt behov av belysning och scenografi. De medför också särskilda utmaningar, till exempel hur man ska ordna hållbar elförsörjning och tillhandahålla omklädningsrum. På vissa naturnära platser är det viktigt att kolla att föreställningen inte skadar natur och djurliv.

Se "Toolkit" på theatregreenbook.com för mer vägledning.

5 Vid produktionsslut

Långa spelperioder

En produktion som spelas under lång tid, eller som ofta tas upp igen, är mer hållbar än samma produktion som bara görs för ett fåtal föreställningar. Samma material delas över längre tid och till en mycket större publik.

Eftersom det vanligtvis är omöjligt att veta hur länge en produktion kommer att pågå, tar Theatre Green Book för närvarande inte hänsyn till fördelarna med långlivade föreställningar, istället fokuserar den på att göra varje produktion så hållbar som möjligt. Men Theatre Green Book kommer att fortsätta att arbeta fram en metod för att balansera miljöpåverkan mot publikens storlek och den tid en produktion varar.

Vid produktionsslut

En hållbar produktion tar inte slut vid sista föreställningen. Att ta tillvara material och scendelar, kostymer och rekvisita för återbruk är lika viktigt som att köpa in dem på ett hållbart sätt från första början.

Producenter behöver hållbara system och rutiner för avyttring. Onlinenätverk för scenkonstbranchen kan underlätta. Goda relationer med till exempel lokala second hand-butiker, kulturskolor, frigrupper och rekvisitaförråd ger förutsättningar för att materialet får ett liv efter detta - och att inget hamnar i en container.

6 Ytterligare fördelar

Hållbara arbetssätt gynnar inte bara miljön, utan även scenkonstmakare och deras samhällen:

- Samverkan förbättrar arbetskulturen för alla.
- Det för in fler mångsidiga kompetenser i branschen.
- Genom att arbeta lokalt knyts verksamheten närmare lokalsamhället.
- Proaktiv hantering av resurser minskar kostnaderna.

Se "toolkit" på theatregreenbook.com (eng) för mer information om budgetering, utbildning med mera.

4 Samproduktioner och gästspel

1 Grundprinciper

Många produktioner görs i samarbete mellan två eller flera institutioner eller grupper. Vanligtvis finns en "huvudproducent" som ansvarar för produktionsledning och att skapa (eller beställa) produktionen. Men hur och i vilken roll man samarbetar varierar stort.

En typ av partner bidrar enbart med finansiering. Andra tar en aktiv roll i beslutsfattandet eller tar på sig en del av ansvaret för att sätta ihop och turnera produktionen.

Några samproducerar regelbundet med en partner som de känner väl och vars värderingar de delar. Andra är tillfälliga partner som inte känner varandra så väl och som har olika prioriteringar för produktionen.

För att samproducera en hållbar produktion enligt Theatre Green Books standarder krävs lyhördhet, flexibilitet och god kommunikation.

2 Att påbörja ett samarbete

I början av ett projekt är det viktigt att komma överens om nivån på produktionens hållbarhetsambition. Detta bör om möjligt skrivas in i en formell överenskommelse.

Genom att introducera nya samarbetspartners till Theatre Green Book och dess standarder ser man till att alla verkligen förstår kriterierna som kommer att styra produktionen och eventuella kostnader som uppstår. Det är också ett tillfälle att förmedla Theatre Green Books principer till nya samarbetspartners.

Det är bra att tidigt komma överens om hur hållbarhetsambitionerna kan användas som en del av marknadsföring och kommunikation kring samproduktionen.

3 Ansvarsområden

Bestäm i ett tidigt skede vem som ska ansvara för att säkerställa - och visa för övriga samarbetspartners - att produktionen uppfyller den standard ni kommit överens om. Detta är vanligtvis huvudproducenten. Andra partners kan emellertid ha mer erfarenhet av hållbar produktion - i så fall kan de ha en definierad roll som hållbarhetsrådgivare eller inspiratörer.

Identifiera vem som ska ansvara för att fylla i produktionsberäknaren.

De samverkande producenterna kan tidigt mötas för att identifiera specifik expertis inom olika områden som kan hjälpa teamet att uppnå så hållbara resultat som möjligt.

Lika viktigt är att identifiera vem som ska ansvara för avyttringen av produktionen när turnén är över.

4 Hållbar produktionsplanering

Partners i samproduktion kan slå samman resurser för återbruk och återvinning och göra dem tillgängliga för det kreativa teamet. En inventering över tekniska resurser på varje spelplats bör finnas, så att konstnärer och produktionsteam har all information de behöver för att planera en så hållbar turné som möjligt.

För turnéproduktioner bör man försöka planera turnén så att resandet minimeras. I ett tidigt skede bör partners se över hur man på bästa sätt kan minimera scenografi, teknik och antalet personer som behöver turnera. Det kan handla om scenografins storlek och konstruktion, nyttjande av lokal teknisk utrustning och personal etcetera. En tidig prioritet är att definiera en realistisk men tydlig maxgräns för transporter under turnén och se till att alla fått information om denna - exempelvis två lätta lastbilar

Under arbetet med design och konstruktion bör teamet utveckla och dokumentera en plan för avyttring och/eller lagring av allt material efter turnén.

5 Att arbeta hållbart i samverkan

Kom överens om hur virtuella verktyg och tekniska specifikationer kan användas för att minimera antalet resor till olika spelplatser för rekning. Enas om en rese- och boendepolicy mellan alla partners för att ha gemensamma förväntningar på tågresor, samåkning och boende.

Under repetitioner och spelperiod bör alla inblandade göras medvetna om den Theatre Green Book-standard produktionen arbetar mot, även om de inte har varit involverade i utvecklingsfasen.

När det gäller den faktiska turnén, försök minimera förbrukningsmaterial eller köp in större partier för att klara hela turnén.

6 Möjligheter för er verksamhet

En samproduktion är ett färdigt nätverk för att sprida god praxis och expertis.

Om ni initierat en samproduktion skulle ni kunna kräva att alla partners som ansluter sig ska ha uppnått en viss standard i Theatre Green Book - eller ha planer på att göra det.

Om ni ansluter er till en samproduktion kan ni kanske argumentera för att produktionen ska göras enligt Theatre Green Book-standarder och introducera andra partners till hållbart arbete.

När ni arbetar med mottagande arrangörer och spelplatser har ni möjlighet att påverka hur de hanterar saker som marknadsföring och servering. Kom överens med spelplatser om några grundläggande villkor och rekommendationer - till exempel att de informerar publiken om hållbara resealternativ.

Om ni delar samma värderingar, kan det vara en möjlighet att hjälpa spelplatser i deras egen omställning. Ni har kanske inte så stort inflytande - men det finns alltid möjligheter att uppmuntra andra till ett mer hållbart arbetssätt.

5 Den kreativa utmaningen

1 Varför behövs en förändring?

Många - kanske de flesta - scenkonstmakare tänker nog att den här frågan lätt att besvara. Klimatkrisen är den största utmaningen som mänskligheten någonsin har ställts inför. Om scenkonsten vill vara en del av samtalet kring den utmaningen, måste scenkonsten själv bli hållbar. Produktioner är kanske inte den största delen av branschens miljöpåverkan, men de är den mest synliga, vad scenkonsten är till för.

Om scenkonsten kan gå i täten för sin egen omställning kan den dessutom visa vägen för andra sektorer och åstadkomma förändringar i hela samhället.

Trots denna insikt är det viktigt att erkänna den kreativa utmaningen i att börja tänka och arbeta annorlunda.

Scenkonsten kommer inte att förändras över en natt. Hållbarhet är en omställning där konstnärer har en viktig roll att spela, men hållbar scenkonst hänger inte endast på dem. Hela produktionsteamets kollektiva kunskap behövs för att utveckla en konstnärlig vision till dess mest hållbara form.

Klimatkrisen har skapat nya förutsättningar som vi alla i branschen behöver förhålla sig till. En kreativ reaktion på det börjar med att vi erkänner vårt ansvar för de beslut vi tar - inklusive de som skadar planeten. Dessa förutsättningar kan förstås uppfattas som restriktiva. De kan göra det svårare att förverkliga invanda idéer på ett hållbart sätt.

Bara genom kreativt tänkande kan de omvandlas till en ny framtid för scenkonsten.

2 En annan utmaning

Utmaningen för dramatiker, regissörer och designers är att tänka ut och skapa nya inspirerade föreställningar som uttrycker allt de vill säga om världen, samtidigt som de förhåller sig till den verklighet som klimatkrisen innebär.

Denna verklighet, och utmaningen att reagera på den, formar redan många designers och regissörers konstnärskap.

En uppsättning kan naturligtvis ha klimatkrisen som tema - och då är det desto viktigare att producera den på ett sätt som återspeglar klimatets realiteter. Men att producera föreställningar på ett hållbart sätt är inte ett självändamål. Det är inte scenkonstens syfte eller ambition som har förändrats, utan de ramar inom vilka den skapas.

Ramar är förstås inget nytt - kulturskapare har alltid arbetat inom gränser för kostnad, utrymme och tid. Begränsningar kan vara en sporre till innovation; begränsningar och kreativitet kan samspela. Nästan utan undantag arbetar scenkonstnärer i början av sin karriär med stora begränsningar och skapar föreställningar med det som finns till hands.

Nödläget för klimatet har dock medfört en annan typ av förutsättningar. Att arbeta inom dem är en helt annan kreativ utmaning.

3 Ett annat förhållningssätt

Vissa scenkonstnärer har utforskat den här utmaningen i många år, för andra är det något nytt. Verken de skapar kommer att forma scenkonstens framtida inriktning.

Syftet med denna vägledning är inte att föreslå konstnärliga lösningar, utan att definiera de ramar inom vilka scenkonsten måste arbeta. På samma sätt vore det fel att göra antaganden om vilka verk dessa ramar kommer att generera. Hållbarhet kan vid första anblick innebära estetisk åtstramning och minimalism, vilket kan vara ett tillvägagångssätt som vissa konstnärer väljer. Men minimalism är inte det oundvikliga svaret på de nya frågor som klimatnödläget ställer.

Hållbarhet dikterar inte hur föreställningar ska se ut. Scenkonsten har alltid reagerat på avgörande nya teman genom kreativitet och uppfinningsrikedom, och i processen har man upptäckt nya, oväntade uttrycksformer.

Klimatkrisen skapar en ny verklighet. Genom att anpassa sin konstform till den verkligheten skapar konstnärer redan scenkonst på nya sätt.

4 Ett annat sätt att arbeta

I den kedja av samarbeten som skapar en scenisk produktion kan ingen enskild individ "äga" hållbarhet. Allas yrkesutövning påverkas; alla är beroende av varandra, från producenter till scenografer, för att arbeta på nya sätt. Att bemöta klimatkrisen är ett kollektivt ansvar.

Hållbarhet kräver därför delvis nya sätt att arbeta. Det behöver kollegialitet och samarbete, vilket kräver mer tid, och främjar olika typer av kreativa relationer.

Att skapa produktioner på ett linjärt och hierarkiskt sätt hämmar de kollektiva samtal som möjliggör hållbara lösningar. Verkstädernas expertis behövs i ett tidigt skede för att utveckla en idé på ett så hållbart sätt som möjligt. Det behövs kontinuerliga samtal för att driva en vision till dess mest hållbara form.

Att arbeta på det här sättet kräver mer tid. Tidsplaneringar måste ses över, liksom budgetar som bekostar mer arbetstid snarare än mer material (i kapitel fyra beskrivs principerna för att producera föreställningar på ett mer hållbart sätt).

Att arbeta mer kollektivt kräver också en hög grad av förtroende och ömsesidig respekt. Teknisk personal och underleverantörer är alla en del av ett team vars gemensamma mål är att förverkliga kreativa idéer på ett hållbart sätt.

Scenkonsten är en bred väg trafikerad av medarbetare som alla färdas i samma riktning. Att hantera klimatkrisen är ett kollektivt ansvar, och det arbete som detta genererar kommer att vara en kollektiv bedrift.

5 Några utgångspunkter

Som nämnts tidigare är inte avsikten med den här handledningen att föreslå konstnärliga lösningar eller att diktera resultat. Det finns ingen enskild lösning för de nya tillvägagångssätt som växer fram ur klimatkrisen. Scenkonstmakare uppfinner dem kollektivt, från produktion till produktion och från säsong till säsong.

För de scenkonstmakare som redan engagerar sig i klimatkrisens utmaningar kan de följande styckena därför verka överflödiga. De bör inte läsas som regler, utan som några utgångspunkter som är sprungna ur gemensam erfarenhet.

Konceptfas

En produktions hållbarhet kan hänga på dess regissör, scenograf och kostymdesigner. Ansvaret för att arbeta hållbart ligger hos alla och alla team måste gemensamt anta den utmaningen. Men att skapa ett scenkonstverk inom ramen för klimatkrisen är en resa som börjar med det ursprungliga konceptet.

Hållbarhet kan aldrig vara en eftertanke, den måste initieras i produktionens allra tidigaste fas.

Samarbete

Att göra en hållbar produktion är en kollektiv uppgift. Genom att arbeta tillsammans kan ett team genom sin samlade kompetens utveckla en produktion i en hållbar riktning.

Det behövs nya delmoment i produktionsprocessen för att underlätta detta:

- Ett hållbarhetsmöte i konceptstadiet införlivar hållbarhetstänkandet redan från början.
- Senare kan skissmodellen vara fokus för ett möte där hela teamet granskar designen mot Theatre Green Book-målen, diskuterar olika alternativ och kommer överens om åtgärder.

Flexibilitet

Samarbete kräver flexibilitet. Att arbeta tillsammans med ett team för att föra en idé mot hållbarhet innebär att man måste kunna släppa kontrollen. Alla måste ha ett öppet sinne.

Några centimeter mindre här och några centimeter mer där kan göra det möjligt att återanvända förra årets vridscen eller hjälpa verkstaden att kapa ett golv av färre antal skivor. En återanvänd trappa från en tidigare produktion kanske inte är idén från början - men det kan vara den rätta. Scenografer som arbetar hållbart håller sina sinnen öppna för nya lösningar.

Tid

Att arbeta på det här sättet kräver tid. Det tar tid att utveckla hållbara metoder att uppnå en kreativ vision, precis som det tar tid att införskaffa hållbara material - tid som producenter måste avsätta i sina tidsplaner.

På samma sätt tar det också längre tid att conceptualisera en hållbar produktion. Mindre resurser kräver mer uppfinningsrikedom; standardlösningar fungerar inte längre. Scenkonstskapare behöver tid för att hitta nya svar på nya frågor.

Göra mer med mindre

När scenografer och designers frågar sig själva om varje enskild beståndsdel i en design verkligen behövs eller används tillräckligt för att ha existensberättigande, är det hållbara tänkandet i linje med den kreativa processen. Hållbart scenkonstskapande kräver att allt - varje idé, varje material - verkligen kommer till användning.

Andra tillvägagångssätt

Inom scenografi har det utvecklats en väl beprövad teknologi där nyproducerad plyfaskiva moteras på nya stålskelett. Att göra det här hållbart är en utmaning. En del designers har upplevt att det är bra att börja från en annan ände - från lokalens arkitektur, från vad som finns tillgängligt i förråd eller från särskilda egenskaper hos återanvända eller återvunna material.

Hållbar tillverkning

I den här handboken finns vägledning för hållbar tillverkning.

- Det första steget är att genom design minimera hur mycket material som krävs för en scenografi.
- Nästa steg är att söka efter delar att återbruka eller återvunnet material - helst lokalt för att minska transporterna.
- Är detta inte möjligt kan nyproducerade material införskaffas på ett så hållbart sätt som möjligt (det vill säga certifierat hållbara material).
- Den allra sista utvägen är nyproducerade material från icke-hållbara källor som skadar planeten.

Upphovsrätt

En unik scenografisk detalj eller design måste skyddas. Ingen vill se sitt eget verk obearbetat i någon annans produktion. Men upphovsrätten kan skyddas genom att man identifierar de specifika komponenter som en designer vill skydda. Allt annat - generiska beståndsdelar som fönster och golv, intäckning, återvunnet material etcetera - kan göras tillgängligt för återanvändning eller återvinning.

Mer är inte lösningen

När det uppstår svårigheter med en föreställning försöker man ibland lösa problemet genom att göra ändringar i scenografin, eller beställa ny rekvisita. Det kan förstöra en produktions hållbarhet. Bättre lösningar kan i stället kräva mer tid - för planering, förberedelser eller experiment.

Se framåt

Produktioner tar inte slut vid sista publikticket. I en cirkulär ekonomi bör allt på scenen ha använts tidigare och komma att användas igen - och scenkonstmakare behöver tänka på det i förväg. Om produktionsteamet har skapat något av värde kommer det att finnas sätt att värdesätta det igen. Utgå inte från att produktionens sista spelplats är en container.

6 Ytterligare fördelar

Hållbara arbetssätt gynnar inte bara miljön.

- Samarbeten är en möjlighet att skapa bättre och mer hållbar arbetskultur för alla.
- Kollektiva arbetssätt främjar en större mångfald av kompetenser i branschen.
- Genom att arbeta lokalt knyts teatern närmare lokalsamhället.

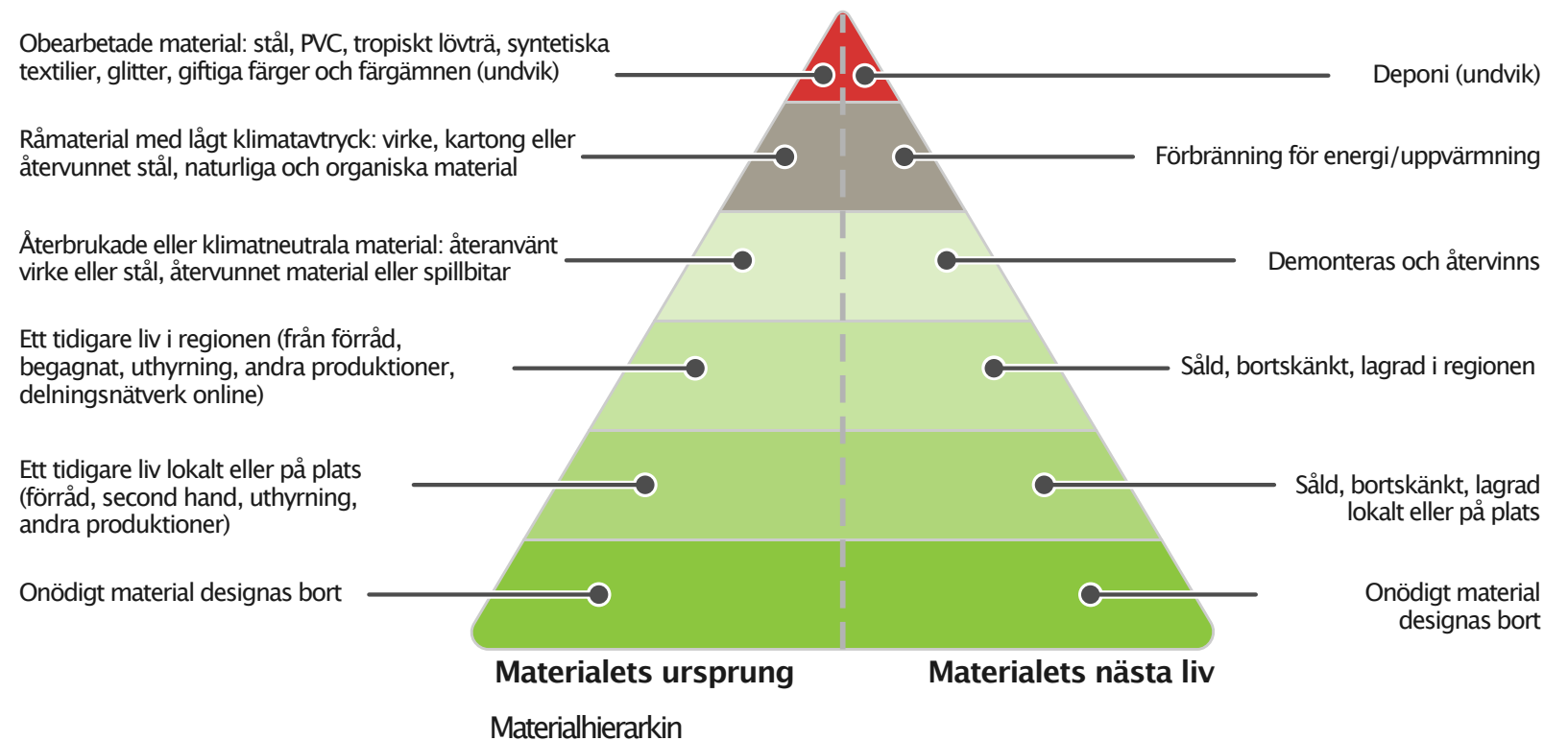
Nyskriven dramatik och devising

Nyskriven dramatik och devisingprocesser innebär särskilda utmaningar. Mer än vanligt är repetitionerna en resa av upptäckande och förändring. Den energin får inte pressas ut ur processen. Planering i förväg bör inte utesluta effekten av det oförutsedda.

Regissörer och designers kommer med tiden att lära sig att balansera ambitionen att undvika förändringar i sista minuten med behovet av att behålla den kreativa energin. Målet måste vara att dämpa effekten av sena överraskningar, inte att utesluta dem helt och hållet.

Planera allt som är möjligt. Ifrågasätt en sista minuten-impuls att luta sig mot " prylar" . Fundera en extra gång innan ni tillverkar eller köper mer, eller kastar bort något som redan har tillverkats.

6 Scenografi och scenbygge

1 Grundprinciper

Det yttersta målet är att kunna utesluta nyproducerade material, minska transporterna och bygga scenografier utan att skada miljön.

Materialhierarkin

- Ett första steg är att i designfasen minimera hur mycket material scenografin kräver.
- Nästa steg är att använda återbrukade delar eller återvunnet material - helst lokalt för att minska transporterna.
- Om det inte är möjligt, använd nya material som åtminstone har producerats på ett hållbart sätt (certifierat hållbara material).
- Den allra sista utvägen är nyproducerade material från ohållbara leverantörer som skadar planeten.

”Återbruk” och ”återvinning”

- Återbruk innebär att man tar tillvara på delar - dörrar, golv, möbler - och använder dem igen.
- Återvinning innebär att man bryter ner något till material som kan användas igen.

2 Kommunikation & planering

Att tillverka scenografi och dekor på ett hållbart sätt är en utmaning för hela teamet. För att arbeta hållbart är det enklast om man kan involvera alla medarbetare i ett tidigt skede och stimulera samarbete.

Producenter bör förse scenografer och verkstäder med information om tillgängliga resurser för hållbarhet. De behöver främja samarbete med andra produktionsteam för att kunna dela golv, material, komponenter och utrustning.

Budgetar och tidsplaner måste ge utrymme för den extra kommunikation som krävs mellan olika yrkesdiscipliner. De måste ge utrymme och betala för den kontinuerliga processen med att vidareutveckla idéer till sin mest hållbara form.

3 Design

Hållbarhet kan aldrig bli en efterhandskonstruktion. Den måste integreras i designprocessen.

En hållbar designprocess kommer att vara mer kollaborativ. Tillverkningspersonal och underleverantörer kommer att delta i tidiga möten för att ge förslag och diskutera lösningar. Regissörer och designers kommer att ha en flexibel inställning till det samtalet för att ge utrymme för hållbara lösningar.

Hållbarhet måste genomsyra hela processen, men två viktiga möten som kommer att bidra till ett hållbart arbetssätt:

- Ett hållbarhetsmöte i konceptstadiet införlivar ett hållbart tänkande redan från början.
- Senare kan skissmodellen vara fokus för ett möte där hela teamet granskar designen mot Theatre Green Book-målen, diskuterar olika alternativ och kommer överens om åtgärder.

4 Material

Återbruk och återvinning

När branschens delnings- och lagringssystem är bättre etablerade kommer det att bli lättare att hitta återbrukbara komponenter och återvunnet material - liksom att se till att de får ett nytt liv. Fram till dess kan mycket hittas genom institutionernas förråd, nätverk av designers, produktionsledare och snickare, delningssajter på nätet och second hand-butiker.

Efter en produktion behöver material från scenografi inte nödvändigtvis bli ny scenografi. En skiva plywood från en skärm på en teaterscen kan leva åtskilliga liv, vissa inom scenkonsten och andra för allmänt bruk.

Hållbara inköp

Inom scenografi och scenbygge används i huvudsak stål, furu, plast och plywood (och andra skivmaterial). Alla dessa material skadar planeten. Stål har ett högt klimatavtryck. En del plywood importeras långväga från Östasien, från skogar som inte alltid sköts på ett hållbart sätt. Plast stör ekosystemen.

Scenkonstmakare kan minska sin påverkan genom att välja ut och köpa in material på ett hållbart sätt. Det finns certifieringssystem för virkesprodukter och miljövänliga alternativ för lim och färg. Produktinformation kan upplysa om klimatavtryck och kemiskt innehåll. Till och med plaster kan vara komposterbara eller återvinningsbara.

Se ”Toolkit” på theatregreenbook.com (eng) för mer information om hållbara inköp, återbruk och återvinning.

Material att undvika

Vissa material är särskilt skadliga, på grund av knapp tillgång, dess tillverkningsprocess eller kemisk skadeverkan. Hit hör polystyren, PVC, nyproducerat stål och tropiska träslag. Användningen av dessa material inom scenkonst bör fasas ut så snabbt som möjligt.

Se *”Toolkit”* (theatregreenbook.com) för en lista över skadliga material.

Dekormåleri

Dekormåleri är en specialistkompetens inom scenkonsten och en betydande resurs när det gäller hållbarhet.

- Färger, redskap och material kan vara skadliga och bör köpas in på ett hållbart sätt.
- En del av riktlinjerna för rekvisita och attribut gäller även för dekomåleri.
- Dekormålare bör rådfrågas i ett tidigt skede för att se till att det finns tid och budgetutrymme för hållbara metoder (till exempel kostnader och torktider för vattenbaserade färger). Se *”Toolkit”* (theatregreenbook.com) för mer vägledning om dekomåleri.

5 Verktyg och arbetsprocesser

Utvärdering

Det är omöjligt att veta hur hållbart vårt arbetssätt är, om vi inte utvärderar och följer upp det. Theatre Green Book erbjuder lathundar för att utvärdera vilken standard som har uppnåtts.

Att mäta en produktions klimatavtryck är komplicerat, inexact och tidskrävande. Theatre Green Book lägger fokus på att mäta ”cirkularitet”: hur mycket av materialet på scenen som är återbrukat eller återvunnet och vad som händer med det efteråt. Använd **produktionsberäknaren** för att mäta scenografi, rekvisita, möbler och kostymer. Redovisa dem efter vikt (det finns tabeller som stöd), betygsätt varje objekt efter var det kommer ifrån och hur ni planerar att avyttra det efteråt - produktionsberäknaren rapporterar sen automatiskt vilken standard som har uppnåtts.

För produktioner som följer högsta standardnivån, när man börjar närma sig nettonoll, är det meningsfullt att börja mäta utsläppspåverkan. Produktionsberäknaren fokuserar på de element som kan mätas enkelt och exakt: nya material för scenografi som stål, aluminium och virke och de resor som krävs för leveranser och turné. Tillsammans utgör dessa poster kanske 90-95 % av varje produktions miljöpåverkan och kan mätas med Theatre Green Books produktionsberäknare.

Se *resurssidan* för att hitta produktionsberäknaren (ett Excelverktyg, finns översatt till svenska)

På sikt kommer två designprinciper att underlätta hållbarhetsarbetet:

Modulbaserad design

Scenografier består ofta av generiska element: golv, skärmar, dörrar, väggar, fönster, trappor, balustrader. Utformas dessa som moduler blir de mycket enklare att återanvända i nya scenografier - vilket gör dem tillgängliga för nästa scenograf på ett billigt och hållbart sätt.

Utforska modulär ramverkskonstruktion som kan ersätta utsläppsintensivt svetsat stål med återbrukbara system av Meccano- och byggnadsställningstyp.

Se *”Toolkit”* för mer vägledning, på theatregreenbook.com.

Design och tillverkning för demontering

Scenografi och dekor kan utformas och tillverkas på ett sätt som underlättar demontering och återanvändning av material. Basmaterial, som förvaras i hela ark och förses med demonterbara fogar, kan återvinnas som en hållbar resurs för nästa uppsättning.

Om skärmar, golv och andra element är tillverkade för demontering kan materialen återanvändas och återvinnas under en lång period.

Se *”Toolkit”* för mer vägledning, på theatregreenbook.com (eng).

Hållbara arbetssätt: scenografer

Cellpannå, lim och färg innehåller skadliga kemikalier, och de flesta scenografimodeller slängs - på ett ohållbart sätt. Institutioner kan hjälpa till genom att tillhandahålla tåliga, återbrukbara scenmodeller (som scenografer bör återlämna i återanvändbart skick).

När det gäller modellbygge, återanvänder de flesta scenografer redan material där de kan, och mer hållbara cellpannåskivor och lim blir alltmer tillgängliga. Samtidigt är CAD-modellering avfallsfritt och kommer att bli utsläppsfritt i takt med att elnäten blir mer energisnåla. I framtiden kan CAD korshänvisa till inventeringslistor över material och dekordelar.

Hållbara arbetssätt: tillverkningspersonal

Verkstäder och hantverkare kan övergå till hållbara verktyg och metoder, till exempel elektriska verktyg, lufttorkning, diskbänkar som separerar skadligt avloppsvatten och kalltvätt för textilier.

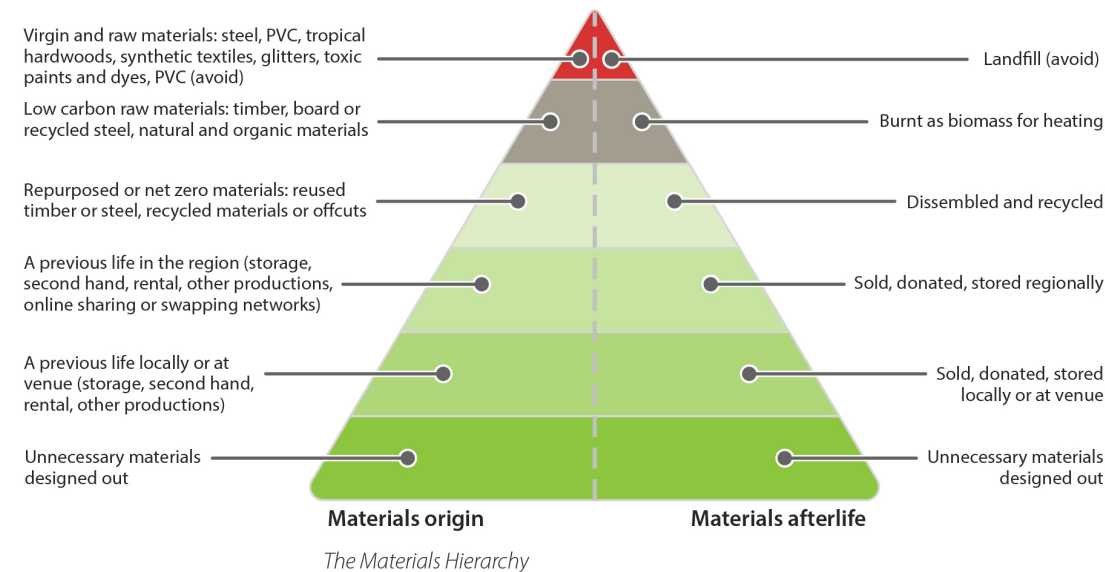
Se *”Toolkit”* för mer vägledning, på theatregreenbook.com (eng).

Verkstäder, byggnader och maskinpark

Verkstadsmaskiner behöver skötas om för att vara hållbara:

- Vid nyinköp: uppmärksamma garantier för att försäkra er om att ni köper utrustning som varar länge och som går att underhålla. Fråga leverantören om energiförbrukning (om inte annat så för att signalera att ni bryr er om detta).
- Bra underhåll är en förutsättning för att utrustning ska hålla.
- När en maskin är uttjänt, ersätt den med ett energieffektivt alternativ för att minska verksamhetens utsläpp.
- Installera LED-belysning för att minska elförbrukningen.
- Ta itu med luftföroreningar som påverkar medarbetares hälsa och välbefinnande. Se över möjligheten till "ekodesign"-svetsning. Se till att ventilationen är tillräcklig och väl underhållen och byt ut filtren regelbundet.

7 Rekvisita och attribut

1 Grundprinciper

Det yttersta målet är att kunna utesluta nyproducerade material, minska transporter och skapa och införskaffa attribut och rekvisita utan att skada miljön.

Att införskaffa färdig rekvisita

Hållbar scenkonst innebär att man återbrukar befintlig rekvisita och möbler när det är möjligt och ser till att dessa får ett nytt liv efter produktionens slut.

För att minska inköpen av nyproducerad rekvisita behöver scenografer och rekvisitörer mer tid för inköp, samt en flexibel inställning till att använda det som finns tillgängligt.

Producenterna behöver avsätta tid och budgetera för detta. Nätverk inom branschen kan underlätta sökandet efter rätt rekvisita.

Tillverkning av attribut: materialhierarkin

- Ett första steg är att i designfasen minimera hur mycket material som krävs för produktionens attribut.
- Nästa steg är att använda återbrukade delar eller återvunnet material - helst lokalt för att minska transporterna.
- Om det inte är möjligt, använd nya material som åtminstone har producerats på ett hållbart sätt (certifierat hållbara).
- Den allra sista utvägen är att använda nyproducerade material från ohållbara leverantörer som skadar planeten.

Verkstäder

Arbetsmetoder i verkstäder bör vara så hållbara som möjligt.

Se *”Toolkit”* på theatregreenbook.com för vägledning om hållbar praxis i verkstäder.

2 Kommunikation och planering

Att arbeta hållbart kräver ett kollektivt tänkande. Scenograf, rekvisitör och attributmakare behöver mötas i ett tidigt skede för att hitta rekvisita och möbler från hållbara källor. Producenter och institutioner/grupper bör delge information om vad som finns tillgängligt i förråd, eller om lokala second hand-butiker och nätverk. De bör koppla ihop scenografer med andra produktionsteam för att se vad som kan återanvändas.

Budgetar och tidsplaner bör ta hänsyn till den extra kommunikation som krävs mellan scenograf, teknisk produktionsledning och producent. De måste inkludera den tid som krävs för att skaffa rekvisita på ett hållbart sätt.

Scenografer kan underlätta hållbarhet genom att inte vara för specifika i sina önskemål. Regissörer kan bidra genom att tidigt identifiera vilken rekvisita de behöver för repetitionsperioden. Om möjligt, kan de använda reprekvisita för att underlätta återbruk av rekvisita från andra produktioner. Framför allt kan de underlätta genom att undvika beställningar i sista minuten och upprepade leveranser.

Ändringar i sista minuten kan ibland vara oundvikliga - men det behöver finnas en mycket god anledning till dem.

3 Återbruk och återvinning

Om möjligt är det viktigt att återbruka rekvisita och möbler, i stället för att tillverka eller köpa nya.

Det finns många resurser att utforska som scenografer och rekvisitörer redan är bekanta med, t.ex. rekvisitaförråd vid den egna och andra institutioner, andra produktioner som planeras för samma spelplats, uthyrningsfirmor, lokala secondhandbutiker och nätverk, kulturbranschens nätverk samt secondhandmarknader på nätet.

Lika viktigt som att köpa återbrukad rekvisita är det att se till att den återförs till den cirkulära ekonomin efter avslutad produktion. Rekvisita och möbler kan få ett nytt liv antingen genom att återlämnas till förråd, eller genom att säljas på andrahandsmarknader.

4 Material

Hållbara inköp

Rekvisita och attribut kräver inte alltid stora mängder material, men de är ofta tillverkade av skadliga material. Särskilt plaster är miljöfarliga, samt många lim, färger, lacker och andra kemiska produkter. Scenkonstmakare kan minska sin miljöpåverkan genom att hitta alternativ till skadliga material och välja trä, metall och plast på ett hållbart sätt. För att bedöma material kan produktinformation innehålla uppgifter om klimatavtryck och kemiskt innehåll. Plaster kan vara komposterbara eller återvinnas.

Material att undvika

Vissa material är särskilt skadliga, på grund av knapp tillgång, dess tillverkningsprocess eller kemisk skadeverkan. Hit hör polystyrener (exempelvis frigolit och cellplast), PVC och tropiska träslag. Användningen av dessa material inom scenkonst bör fasas ut så snabbt som möjligt.

Se *”Toolkit”* på theatregreenbook.com (eng) för resurser för hållbara inköp, återbruk och återvinning, samt en lista på skadliga material.

Beställningar i sista minuten

Produktioner beställer ofta för leverans nästa dag. Det innebär många enstaka leveranser. För att ändra den kulturen:

- Inkludera rekvisitör och kostymateljé tidigare i produktionen, så att de tillsammans med regissör planerar vad de behöver inför repetitionsstart.
- Var flexibla i design och undvik alltför specifika krav.
- Använd lokala leverantörer.
- Effektivisera leveranserna genom att begränsa antalet leverantörer ni gör enstaka beställningar från.

8 Kostym och mask

1 Grundprinciper

Syftet med att köpa in och tillverka kostymer på ett hållbart sätt, är att minimera användningen av ohållbara och oorganiska material. En hållbar praxis för kostym och mask använder produkter som inte skadar miljön, från hållbara och etiskt försvarbara källor.

I dagsläget är kostymer, peruker och rengöringsprodukter ofta baserade på material som det inte finns några verkligt hållbara alternativ till. Scenkonstmakare kan driva på leverantörer att undersöka bättre alternativ - och använda sina nätverk för att dela med sig av kunskap när alternativa produkter blir tillgängliga.

Inköp av kostym

När det är möjligt ska kostymer återbrukas eller återvinnas. Vissa kommer från egna förråd, andra - inklusive basplagg som T-shirts eller jeans - bör köpas in begagnat. Det är lika viktigt att se till att kostymer återförs till förråd eller andrahandsmarknaden efter produktionens slut, snarare än att slängas.

Tillverkning av kostym

Kostymtillverkning är ett av scenkonstens främsta hantverk. Hållbara kostymer använder återvunna eller hållbart producerade textilier. De är designade för att kunna skötas på ett hållbart sätt och återanvändas. Vid val av material till nyproducerade kostymer bör man beakta tygernas slitstyrka så att de håller länge och att de är så tillverkade att de kan sys om för andra skådespelare i framtiden.

Beställningar i sista minuten och Fast Fashion

Produktioner gör ofta beställningar i sista minuten och använder sig av "Fast Fashion-företag" och "nästa dag"-leveranser. Det innebär många engångsleveranser och snabba ändringar på plagg i sista minuten, vilket gör kläderna svårare att återanvända senare. För att förändra den kulturen:

- Inkludera kostymateljén tidigare i processen. Planera med regissör i förväg om vad som kommer att behövas för repetitionerna.
- Var flexibla i design och inköp och undvik alltför specifika krav.
- Använd lokala leverantörer av rekvisita och kostym.
- Ändringar i sista minuten kan ibland vara oundvikliga - men var säker på att det finns en bra anledning till det.

Scenblod och andra effekter kräver ofta mer skadliga rengöringsprodukter. Överväg lösningar med löstagbara delar för att möjliggöra separat tvätt.

Notera: Kostymer för dans och balett har ofta specifika krav, som behandlas i avsnittet "Dans och balett"

Under spelperioden

Tvätt och rengöring av kostymer och peruker kan ha större miljöpåverkan än själva kostymerna. Tillämpa mer hållbara metoder genom att undvika skadliga kemikalier när det är möjligt samt tvätta och torka större mängder samtidigt. Se *nedan* och "Toolkit".

2 Kommunikation och planering

Alla avdelningar / ansvariga arbetsledare bör involveras tidigt för att få tid att göra hållbara inköp. Tidig planering kan också minska behovet av beställningar i sista minuten, nästa-dag-leveranser och användning av "fast fashion". Regissörer kan underlätta genom att tidigt identifiera vilka kostymer eller peruker de behöver för repetitioner.

Kostymdesigners och ateljéer behöver mer tid för inköp och en flexibel hållning för att kunna välja bland det som finns tillgängligt. Producenter behöver ställa tid och budgetmedel till förfogande.

Producenter och scenkonstinstitutioner bör också tillhandahålla information om vad som finns tillgängligt i förråd, samt om lokala second hand-butiker och nätverk för resursdelning.

3 Återbruk och återvinning

När det är möjligt, är det viktigt att återanvända befintliga kostymer istället för att tillverka eller köpa nytt. Kostymdesigners och ateljéer har generellt god kännedom om var de kan hitta sådana.

Det är lika viktigt att ge plagg ett andra liv genom att magasinera, sälja eller skänka bort dem efter produktionen. Om de är utslitna bör de avyttras genom hållbara återvinningssystem.

4 Material

Hållbara inköp

Om möjligt bör kostymateljéer använda återvunna eller deadstock-tyger (restlager) och bomullstextil. I annat fall bör textilierna vara ekologiskt certifierade, endast innehålla ekologiska färgämnen, vara

lokalt producerade om möjligt och kunna tvättas i maskin för att undvika kemtvätt. Från och med 2025 ska alla textilrester i Sverige återvinnas i särskilda kärl, kolla med er kommun hur det fungerar lokalt och vad som gäller för verksamheter.

För hår och smink bör hållbara, giftfria produkter användas, med tydlig miljö- och ansvarsmärkning och instruktioner för avfallshantering.

Material att undvika

Vissa material som används i kostymer, peruker och kosmetika är särskilt skadliga. Det gäller bland annat glitter, syntetiska färgningsprodukter och produkter som innehåller parabener och triclosan. För fästdetaljer, använd sömnad, knytband, nålar och clips istället för tejp och lim.

Kosmetiska produkter ska vara märkta med EU Ecolabel, Ecocert, COSMOS eller liknande och i förpackningar som är 100 % återvinningsbara, komposterbara eller återanvändbara.

5 Kostym- och perukvård

Hållbar vård av kostymer och peruker innebär att minska användningen av skadliga kemikalier och energi. Tvätta textilier i temperaturer under 30°C med produkter som uppfyller kraven för AISE eller EU Ecolabel. Torktumling bör undvikas om möjligt.

6 Leveranser

Enstaka leveranser i sista minuten undviks enklast genom att beslut fattas i god tid och att man inte ändrar sig strax inpå premiär.

Samlade beställningar från en och samma leverantör minskar behovet av flera olika leveranser, och god planering bidrar till att minska beroendet av beställningar i sista minuten. Genom att samordna med andra produktioner kan leveranserna minskas ytterligare. Leveranserna är mer hållbara om de är lokala och sker med kollektivtrafik eller cykelbud.

Se "Toolkit" på theatregreenbook.com (eng) för mer information om kostymer och mask, återbruk och återvinning, god praxis för verkstäder och kostymförråd och skadliga material.

9 Ljus, ljud, AV

1 Grundprinciper

Ljus-, ljud- och audiovisuell teknik förbrukar energi, även när den står i standbyläge. Viss utrustning genererar också värme i rummet, vilket i sin tur kräver kylning från luftkonditioneringssystem.

Vid tillverkning av teknisk utrustning används ändliga material och mineraler. Även underhåll och avyttring har en miljöpåverkan.

Transporter påverkar också en produktions hållbarhet, liksom tillbehör som tejp och ljusfilter.

Scenteknik är på sätt och vis en framgångssaga när det gäller hållbarhet. Ny teknik förbrukar mindre energi. Utrustningen är modulär och finns ofta på plats eller hyrs in, vilket innebär att den är lätt att återanvända. Det ger goda förutsättningar för ytterligare förbättringar, genom att titta på scenteknikens miljöpåverkan både vad gäller design, användning och under hela dess livslängd.

2 Design

Designers kan minska energiförbrukningen genom att minimera den tekniska utrustningen och ta tillvara naturlig akustik och belysning - där det är möjligt - för att minska energibehovet.

Hållbarhet innebär också att använda sig av befintlig teknisk utrustning och att dela den med andra produktioner. Specialtillverkade system kräver ofta mer resurser och energi. Använd om möjligt scenens egna ljus- och ljudanläggningar, riggar från andra produktioner eller teknik som finns att tillgå hos hyrfirmor. Modulära och standardiserade lösningar är lättare för andra att återanvända.

Det är bra att tänka flexibelt. Fundera på om tillgängliga ljusfilter kan duga, istället för att beställa nya.

3 Kommunikation och planering

Att arbeta hållbart förutsätter att ljus-, ljud- och AV-designers har med sig hållbarhetstänket redan i de tidigaste stadierna av en produktion. Producenter måste boka in de möten som krävs, tillhandahålla information så att designers vet vad som finns tillgängligt lokalt och förmedla kontakt med andra team så att de kan dela med sig av tankar och teknisk utrustning.

Till exempel kan en produktionsspecifik teknisk uppställning konfigureras för att passa flera olika produktioner, vilket sparar transporter, resurser - och kostnader.

4 Användning

Rutiner för på- och avstängning kan minimera energianvändningen. När det gäller belysning kan det till exempel handla om att släcka urladdningslampor mellan riggkontroll och föreställningens början, mellan matiné- och kvällsföreställningar, samt att stänga av dimmerställ, PSU-anläggningar, drivdon och annan teknik under natten.

Det kan också vara möjligt att minska energianvändningen - ett exempel för ljusdesign skulle kunna vara att använda lampor med lägre wattal.

Verktyg för riggning och uppställning kan också bidra till hållbarhet. Buntband och PVC-tejp kan i många fall ersättas med textilremmar, snäppfästen och klämmor.

Tillbehör som ljusfilter kan användas så länge som möjligt och lagras för återanvändning istället för att slängas. För långvariga installationer kan dikroiska filter vara ett bättre alternativ.

5 Utrustning

Ljus, ljud och AV är som mest hållbara om effektiv teknisk utrustning återanvänds upprepade gånger under hela sin livslängd.

Utrustning och AV-system ska vårdas omsorgsfullt, underhållas ofta för att bibehålla energieffektiviteten och renoveras (om möjligt) i stället för att slängas. De bör ersättas med nytt först när de har nått slutet av sin livslängd. Be inte om ny eller uppgraderad utrustning om det inte verkligen behövs för produktionen.

Ljus- och AV-team kan förlänga teknikens livslängd genom varsam hantering och mer frekvent underhåll. För komplexa enheter finns det ofta utbildning i underhåll att tillgå.

Reparera utrustningen hellre än att byta ut den. När utrustningen är uttjänt, se till att den avyttras på ett säkert sätt. Utrustning som inte längre behövs kan fortfarande vara användbar för andra. Fundera på

hur den kan återanvändas, doneras, anpassas, återvinnas eller lagras. Det gäller till exempel specialbyggda lampor och utrustning, skärmar, ljusfilter och ljus och lampor i scenografin.

Återvinningssystem för elektronikavfall (WEEE) garanterar en så säker avyttring som möjligt.

6 Leveranser och transport

Om det inte finns lämplig utrustning i huset är det näst bästa att hyra eller beställa i större partier från en enda leverantör och om möjligt samordna resurser mellan olika avdelningar.

Undvik flera olika leveranser av tillbehör eller reservdelar. Planera i stället i förväg och kommunicera med andra avdelningar och produktioner för att effektivisera transporterna. När utrustning hyrs in, försök att se till att det finns tillräckligt med reservdelar för att täcka hela spelperioden. Genom att använda transportmetoder med låga utsläpp för leveranserna - till exempel elfordon och järnvägstransporter - kan man också minska transportutsläppen.

Se *“Toolkit”* på theatregreenbook.com (eng) för mer information om återbruk och återvinning, skadliga material och belysning.

Turnéscener

På många spelplatser har varje produktion sin egen tekniska rigg, vilket kräver transport och byggtid, ofta för att återskapa liknande riggar.

- Samarbetar olika produktioner kan de kanske dela riggar och system. Undersök om flexibla avtal med leverantörer och uthyrare kan möjliggöra överföring av hyrutrustning mellan olika produktionsteam.
- Spelplatser kan hyra och hyra ut utrustning i andra hand eller kräva att inkommande produktioner använder lokala uthyrare eller miljövänliga transporter.
- Spelplatser kan bistå produktioner med att ta fram gemensamma riktlinjer för användning av standardiserade system och utrustning.

10 Repetera, förvalta, kassera

1 Nyckelpersoner

Tidigare kapitel visar hur man producerar och utvecklar en föreställning på ett hållbart sätt. Det är lika viktigt att fortsätta arbeta på ett hållbart sätt under repetitionerna fram till premiären, under hela spelperioden och fram till den slutliga avyttringen.

En stor del av det ursprungliga teamet kommer att gå vidare till andra projekt. Ansvar för produktionens hållbarhet övergår ofta till scenmästare, inspicient och kostymavdelning, skådespelare och scentekniker. När det gäller långlivade föreställningar kan detta arbete pågå i åtskilliga år innan produktionen slutligen avslutas och avyttringen sker.

Det är viktigt att introducera alla som deltar i produktionen, för att se till att de förstår hållbarhetsmålet och vad det innebär för dem.

Scenmästare och inspicient

Scenmästarens/inspicientens roll är ofta avgörande under repetitionerna. Om de får tillräckligt med tid och budget kan de på ett betydande och direkt sätt bidra till att göra en produktion mer miljövänlig. De kan fortsätta att bevaka och stötta produktionen under en period då sena ändringar kan hota hållbarhetsmålen.

Om det är möjligt att utse inspicient och scenmästare tidigt, kan deras hållbarhetsexpertis vara lika värdefull under produktionens utvecklingsfas.

Ensemble

Många skådespelare har ett genuint intresse för hållbarhet. I Storbritannien har skådespelarfacket Equity gått i bräschen för en inflytelserik Green New Deal för branschen. Det är viktigt att skådespelare förstår inom vilka parametrar föreställningen produceras och förmedlar dem.

Ensemblen kan ha en betydande inverkan genom att tala om produktionens hållbarhetsarbete i marknadsföringsmaterial. De har en viktig roll att spela i repetitionssalen och i de val som görs för resor och boende under en turné.

2 Repetitioner

Erfarenheter från produktioner som genomförts med Theatre Green Book visar att repetitionsfasen ibland kan underminera arbetet med att utveckla och realisera en hållbar produktion. Det krävs särskild omsorg om hållbarheten när fler personer ansluter sig till produktionen och premiären närmar sig. Genom noggranna överläggningar mellan det kreativa teamet, scenograf och verkstäder kan man minimera behovet av att göra om sceniska element och få in flera leveranser i sista minuten.

Repetitionsutrymmen

Den detaljerade vägledningen "Hållbar verksamhet" ger guidning i hur man förvaltar sina byggnader så effektivt som möjligt. För repetitionslokaler är det viktigt att värma eller kyla dem endast när de används, genom att matcha uppvärmnings- och kyltiderna med repetitionsschemat. Sänk temperaturen under när rummen står tomma.

Håll fönster och dörrar stängda när värmen är på. När vädret tillåter, ventilerar med frisk luft istället för att använda ventilationssystemet. CO2-sensorer kan se till att ventilationen bara är igång när det behövs.

Se till att lampor är släckta när de inte behövs.

Om en repetitionslokal behöver hyras, välj om möjligt en lokal som minimerar antalet resor och ger en så hållbar inomhusmiljö som möjligt.

God praxis för repetitioner

Minska antalet utskrivna pappersmanus. Alla förändringar kräver inte ett helt nytt manus för alla. Researchmaterial kan delas på en laptop. En del skådespelare och regissörer trivs med att arbeta med digitala manus på surfplattor.

Catering för repetitioner måste följa samma principer som på andra ställen: undvik engångsmuggar för kaffe och livsmedelsförpackningar. Om samma cateringföretag ska anlitas regelbundet, sök en lokal leverantör som kan erbjuda hållbara transporter, växtbaserade alternativ och hållbara förpackningar.

Ensemble, frilansare, leverantörer, besökare

Ha en tydlig kommunikation med gästande skådespelare och frilansande. Informera dem om riktlinjerna för miljöarbetet när de anländer och se till att de förstår era värderingar och mål för hållbarhet.

Se till att de får information om:

- Resor.
- Hur värme, ventilation och andra system ska användas, inklusive hur de ska stängas av om de är de sist kvar i byggnaden.
- Riktlinjer för catering, vattenflaskor etcetera.

Framför allt - lyssna på deras behov och hjälp till att hitta hållbara lösningar på dem. Olika ensembler och kreativa team kan ha mycket olika krav.

Rekvisita etcetera

Om regissörer i förväg kan planera vilken rekvisita och annat material och utrustning som de behöver för repetitioner, blir det mycket lättare att tillhandahålla det på ett hållbart sätt.

Ändringar

Ett kreativt repetitionsarbete är en levande process och förutsätter förändring - särskilt när det gäller nya verk och föreställningar. Men alla förändringar, oavsett om det gäller dekor, rekvisita eller kostym, kommer sannolikt att ske i sista minuten, vara brådskande och omöjliga att få tag i på ett hållbart sätt. Ju mer det undviks (eller åtminstone ifrågasätts för att garantera att det verkligen är nödvändigt), desto bättre.

3 Under spelperioden

Att förvalta hållbarhet är en ständigt pågående uppgift. När en produktion har haft premiär kommer den att tas om hand av inspicient, scenmästare, kostym-, och maskteam och andra scentekniker. Deras insatser för att upprätthålla standarden kan ha stor betydelse för en produktions bidrag till en grönare scenkonstbransch.

Det krävs hållbar hantering av transporter och leveranser. Hållbar vård av kostymer och peruker blir avgörande. Förbrukningsvaror som uppladdningsbara batterier måste väljas med omsorg. För produktioner som spelas under lång tid är hållbar förvaltning en viktig del av arbetet med att minska fotavtrycket.

Loger

Mycket av det som gäller för repetitioner gäller även för loger. Se till att endast värma eller kyla loger och omklädningsrum när de är i bruk. Se till att duscharna förses med varmvatten på ett så hållbart sätt som möjligt vid de tider då skådespelarna behöver det.

Ett gemensamt kylskåp i Green Room ger lägre energiförbrukning i stället för separata kylskåp i varje loge.

Förbrukningsvaror

Långlivade produktioner förbrukar allt från uppladdningsbara batterier, mat och dryck till skrivarbläck och förpackningar.

Använd den detaljerade handledningen "Hållbar verksamhet" i Theatre Green Book för att hantera allt detta på ett hållbart sätt.

Turné

Transporter, övernattningar, catering och lokala inköp är alla tillfällen för mer hållbara rutiner. Gästspel kan samarbeta med lokala aktörer som bidrar till en hållbar leveranskedja. Gröna inköpsval kanske bara gör en liten skillnad på en viss plats - men den samlade effekten över många veckor och produktioner är betydande.

Se kapitlet om turnéverksamhet för mer vägledning.

Kostymvård

Hållbar kostymvård bör fortsätta under hela spelperioden.

Reparationer är alltid att föredra framför nyttillverkning. Tillbehörsprodukter som galgar och påsar bör köpas in hållbart.

En hållbar tvätthantering innebär att man undviker onödig tvätt, tvättar vid lägre temperaturer och väljer tvättmedel med omsorg. Försök att se till att mikrofibrer filtreras bort i tvätt. Torkskåp är att föredra framför torktumlare. Kemtvätt bör om möjligt undvikas.

Se till att utrustningen är effektiv och väl underhållen. Vid byte av äldre utrustning, undersök vilka alternativ som minimerar energi- och vattenförbrukning.

Se kapitlet om kostym och "toolkit" på theatregreenbook.com (eng) för mer vägledning.

Mask

Miljöpåverkan från peruker, hår och smink fortgår under hela spelperioden.

Se kapitlet om mask och relaterade delar i "toolkit" för vägledning om hållbara rutiner.

4 Avyttring

Långlivade produktioner och turnéer, liksom nypremiärer, kan komma att skrotas långt efter den ursprungliga planeringsperioden. Ansvaret för en hållbar avyttring hamnar hos scenmästare och kostymateljé.

Dekor, rekvisita och möbler

För långlivade produktioner kan scenmästare ha en viktig roll i att hitta nya hem för rekvisita, möbler eller dekorelement. Vissa kan återgå till förråd. För andra kan det finnas en befintlig andrahandsmarknad via webbplatser eller second hand-butiker.

Kostymer

Det finns många olika sätt att göra sig av med kostymer när en produktion är slut. Vissa kan återföras till kostymförråd. Andra kan säljas vidare på andrahandsmarknaden, doneras till välgörenhet - eller ges till skådespelare. Utslitna kostymer bör lämnas in till textilåtervinning. Från 2025 ska alla textilrester återvinnas i Sverige, kolla med kommunen vad som gäller lokalt.

Se "toolkit" på theatregreenbook.com (eng) för mer information om hållbar kostymvård och avfallshantering, liksom vägledning för verkstäder, scenmästare och inspicient, återbruk och återvinning, skadliga material samt handlingsplan för omklädningsrum och repetitioner.

11 På turné

1 Grundprinciper

Turnéformer varierar från lokala/landsbygd till nationella, europeiska eller internationella, från små och medelstora scener till utomhusfestivaler och platsspecifika rum. Alla modeller har sina egna utmaningar, men prioriteringarna för alla turneringsformer är att minska:

- Förflyttning av personer (resor)
- Förflyttning av saker (transport)

Turnéernas klimatavtryck är direkt relaterat till körsträckan. Ju längre sträcka som tillryggäläggs med ohållbara transportmedel, desto större blir påverkan på miljön.

Turnéverksamhet är en del av teaterns ekosystem. Det är i sig självt hållbart eftersom det hjälper varje produktion att nå fler människor - så scenkonsten ska inte sluta turnera. Det kommer att bli lättare att göra bra val när mer hållbara transportalternativ blir tillgängliga. Under tiden kan vi turnera på ett mer hållbart sätt genom att fokusera på:

- Planering - tidiga diskussioner med all personal och mottagande spelplatser.
- Design - minska hur mycket material som ska flyttas.
- Frakt - minska och begränsa mängden dekor och teknik som behövs.
- Resor - välj de mest hållbara alternativen/rutterna tillgängliga.
- Boende/personer - minska antalet övernattningar och deras inverkan.

2 Kommunikation & planering

Oavsett om produktion man planerar som ska turnera till en handfull redan kända spelplatser eller om den som ska turnera under lång tid nationellt eller internationellt, finns det flera principer att ta hänsyn till.

- Diskutera regelbundet hållbarhetsarbetet inom organisationen och sätt upp Theatre Green Book-standarder för produktioner (om möjligt med stöd av "gröna kontrakt", se "toolkit"). Fortsätt att uppdatera rutinerna baserat på erfarenheter från varje turné.
- När det är möjligt, planera turnén geografiskt så att varje delsträcka är så kort som möjligt och undvik att åka samma sträcka två gånger. Detta kan vara svårt att uppnå (varje spelplats har olika tillgänglighet). Tidig samordning med alla partners är av största vikt.
- Planera kringaktiviteter eller extra föreställningar så att ni stannar längre på varje plats och får ut mer aktivitet för de kilometer ni rest. Partners kan föreslå närliggande platser för att underlätta detta.
- Under tidig planeringsfas, försök att ersätta fysiska platsbesök med detaljerade planritningar och onlinemöten.
- Dela all information om resurser och kom överens om att inte ha några extra hyreskostnader om ni använder intern utrustning för att slippa turnera med er egen.

3 Design för turnérande produktioner

Anpassa scenografin till på förhand överenskomna transportbegränsningar (t.ex. "en enda lätt lastbil"). Underlätta förflyttning och minska volymen redan i designstadiet.

Formge om möjligt med utgångspunkt i standardartiklar som finns tillgängliga på alla kända spelplatser eller som lätt kan hyras, tillverkas eller köpas lokalt.

Utforma produktionerna så att de ryms i resväskor som följer med turnésällskapet. Om en medarbetare måste flyga så har en extra väska i lastutrymmet mycket mindre inverkan än en separat frakt.

Vid internationella turnéer kan man överväga att bygga om scenografin för att undvika flygfrakt. Om det är svårt att få ihop tid kan man bygga två scenografier som reser var för sig med långsam fartygstransport.

4 Frakt

När det är möjligt bör vägtransporter ske med fordon som drivs med el, biobränslen eller uppfyller kraven för miljöklass Euro 6.

Turnéra med teknik

I små och medelstora turnéer är det vanligt att använda lokal "in-house"-teknik, utan behov av att transportera utrustning. Nya ljussättningar och anpassad design är vanligt förekommande.

För lokala landsbygdsturnéer kan det hända att spelplatserna har lite eller ingen utrustning alls och att det är opraktiskt att hyra. I sådana fall bör man turnera med lågenergiutrustning.

Vid medelstora/storskaliga turnéer är scenerna ofta inte utrustade enligt samma standard som turnén. I så fall bör man överväga effekterna av lokal hyra i förhållande till transport, i avseende till antalet körda mil för hela turnén.

Turnera med scenografi

Minska om möjligt volymen på scenografin både genom design (se ovan) och genom att undersöka vad som kan skaffas på varje plats (exempelvis stolar). Kontrollera om de sammanlagda minskningarna faktiskt minskar antalet eller storleken på fordon på vägarna.

Vid europeiska och interkontinentala turnéer flyttas frakten vanligtvis från plats till plats oberoende av ensemblen, och återvänder till Sverige först i slutet av turnén. Lasten stannar ofta kvar i lager på annan plats eller anländer för tidigt till nästa spelplats. Det krävs noggrann logistisk planering för att minska effekterna av komplexa transporter:

- Undvik att flytta tomma eller halvfulla fordon. Det kan vara möjligt att dela en lastbil med en annan produktion som spelar på samma plats eller festival.

- Undvik flygfrakt när det är möjligt. Med noggrann planering bör fartygsfrakt vara det bästa alternativet, eftersom det bara släpper ut en sextiondel av flygfraktens utsläpp.

5 Resor

Välj tåg framför bil och flyg när det är möjligt (om tillgängligheten tillåter).

Om privat transport är en nödvändighet, underlätta samåkning. Boka till exempel flyg- och tågresor så att ankomst- och avgångstiderna sammanfaller.

Om flyg är oundvikligt, boka endast direktflyg (start och landning har större miljöpåverkan än direkta flygsträckor). Kombinera därför tåg och flyg i stället för flera flyg.

6 Boende & antal personer som reser

Boka boende med självhushåll i stället för hotell när det är möjligt. Om hotell är nödvändigt, sök efter hotell med hållbarhetscertifiering. Avbörj daglig rumsservice.

Undvik att icke nödvändig personal reser med kompaniet, eller begränsa hur många spelplatser de reser till.

Överväg att anställa personal lokalt för vissa roller. Exempelvis, för en produktion som reser långväga till Japan, USA eller Australien, skicka bara en teknisk medarbetare för att bygga och lära upp lokal personal produktionens rutiner. Den extra dag som krävs i byggtid är bättre än att flyga dit en hel grupp.

I vissa fall kan man överväga att hantera scenografibygge, riggning eller genomdrag på distans via zoom eller särskild programvara.

7 Dokumentation och uppföljning

Dokumentera turnéns alla aktiviteter så detaljerat som möjligt: tillryggalagda mil, transportsätt, övernattningar, energiförbrukning etcetera. Produktionsberäknaren (Excelverktyget som finns översatt till svenska) innehåller en resekalkylator som hjälp.

Använd CO2e-data som ett riktmärke för framtida turnéer och fokusera på att minska era största utsläppsområden.

Dela med er av vad ni lär dig från varje turné och ta med det i planeringen inför nästa.

12 Dans och balett

1 Grundprinciper

I de flesta avseenden följer dansproduktioner samma principer som andra scenkonstproduktioner, men det finns ett antal viktiga skillnader. Det gäller framför allt följande:

- Byggnader, scener, omklädnings- och repetitionsrum för dans kräver ofta temperaturer som gör det möjligt för dansarna att arbeta och uppträda på ett säkert sätt.
- Kostymer för dans är mycket svårare att återanvända och återvinna; nya kostymer tillverkas ofta av ohållbara tyger och stora balettproduktioner (till exempel) kräver ofta ett stort antal kostymer.
- Scengolv för dans måste vara exceptionellt släta för att möjliggöra ett säkert utövande.

Dessa skillnader kan göra det svårare att producera dans på ett hållbart sätt. Å andra sidan, är scenografi och dekor för dans ofta mindre omfattande än i andra typer av produktioner, vilket i praktiken kan väga upp utmaningarna med kostymtillverkning.

2 Dance Buildings

Dansare behöver en konstant temperatur, från omklädningsrummet till scenen eller repetitionen och vice versa, så att de kan arbeta och uppträda på ett säkert sätt. Detta styrs av branschstandarder (och de enskilda kompaniernas behov) och bör inte åsidosättas.

Det är viktigt att värma upp lokaler i förväg för att garantera en säker arbetstemperatur. Samtidigt krävs god hushållning och kontroll för att varken övervärma lokaler eller hålla dem uppvärmda i onödan efter att repetitionen eller föreställningen har avslutats.

Se till att byggnadens värmesystem är inställt på att värma upp lokaler i tillräckligt god tid för att tillgodose behoven under lektioner och på scenen. Men precis som för alla andra som använder lokalerna gäller det att se till att rummen är inställda på den överenskomna temperaturen och inte värms upp längre än nödvändigt.

3 Kostym för dans

Material

Många dansplagg innehåller syntetmaterial för att uppfylla krav på passform, stretch och andningsförmåga. Leta efter material som kan köpas in lokalt för att minimera transportsträckorna. Tänk också på tygets slitstyrka och hur kostymerna är tillverkade för att möjliggöra långvarig användning och framtida ändringar.

Tvätt

Vissa specialeffekter (blod etcetera) måste tas bort med miljöskadliga rengöringsprodukter. Överväg designlösningar för att minimera antalet plagg som behöver separat specialtvätt.

Underkläder kräver varm tvättemperatur. Använd sunt förnuft för att samla och fördela tvättladdningarna på ett bra sätt. Det kan vara effektivare att köra ett fåtal varma tvättar än att göra flera små.

Skor

Balett- och tåspetsskor orsakar mycket avfall, och det är i allmänhet omöjligt att återanvända dem. (Vissa företag har på ett innovativt sätt försökt återbruka dem till julgransdekorationer och väskor - men detta är för närvarande inte tillgängligt i stor skala). Släng inte utslitna skor till förbränning, ofta går det att återvinna skor tillsammans med textilier, till exempelvis stoppning i bilsäten. Lim och färg kan försvåra detta, så behandla endast skor om det är nödvändigt. Från och med 1 januari 2025 ska alla textilier lämnas för återvinning i hela EU. Kolla upp närmsta uppsamlingsplatsen i er kommun.

Välj leverantörer som använder mindre plast i sina skor och försök att köpa i Sverige för att minimera transporter.

Kom ihåg att vidarebefordra information om mer hållbara skoleverantörer till frilansare om de köper sina egna skor.

Tights och strumpbyxor

Vissa aktörer både samlar in gamla tights, och tillverkar nya från tillvaratagen elastan och nylon (exempelvis [swedishstockings.com](https://www.swedishstockings.com)).

Håll utkik efter leverantörer som strävar efter att använda mer hållbara tyger.

4 Dansgolv och dansmatta

Dansmattor måste vara släta, vilket ofta kräver specialtejp för att sammanfoga rullar. För närvarande finns det inget icke-PVC-alternativ för detta. Man bör inte kompromissa med kraven på säkerhet. I takt med att nya, mer hållbara produkter blir tillgängliga bör danskompanier försiktigt testa sig fram och dela med sig av sina lärdomar.

5 Dans och Theatre Green Books standarder

I dagsläget finns det få hållbara alternativ till de material som de flesta danskostymer tillverkas av, samtidigt som återanvändning och återvinning av danskostymer är svårt på grund av fläckar och slitage.

Danskompanier bör göra sitt bästa för att återanvända och återvinna samt välja hållbara alternativ. De procentuella kraven för kostymer i Theatre Green Books tre standarder kommer dock sällan vara realistiskt genomförbara. *Dans- och balettproduktioner behöver därför inte inkludera kostymer i sina beräkningar förrän mer hållbara material och processer blir tillgängliga.*

6 Ledarskap för förändring

Utvecklingen av dansens möjlighet till hållbar produktion kommer att snabbas på om danskompanier aktivt driver på förändringar hos sina leverantörer, experimenterar med nya produkter och tjänster och delar med sig av ny information så snart den blir tillgänglig.

13 En framåtblick

Nya initiativ

Med tiden kommer det att bli enklare att skapa hållbar scenkonst. Flera olika initiativ som omnämns i det här materialet bör göra det snabbare och billigare att leverera ambitiösa föreställningar på ett hållbart sätt, i takt med att branschen övergår till nya arbetssätt.

Scenkonsten har en roll att spela vad gäller att påverka leverantörer och samarbeta för att utveckla nya metoder och initiativ kring material. Ju snabbare detta sker, desto lättare blir det att göra hållbara föreställningar. De viktigaste förändringarna är de här:

1 Modulbaserad design

Mycket teknisk design är redan modulbaserad. Ökad användning av modulära element kan underlätta för scenografi och dekor att produceras mer hållbart.

Modulära golv, skärmar och andra generiska arkitektoniska delar som fönster och dörrar kan återanvändas i olika produktioner, vilket minskar behovet av att konstruera dem från grunden för varje produktion. Genom att utveckla modulära element som kan delas inom eller mellan olika spelplatser, kan scenografer få en basuppsättning komponenter med ett mycket lågt koldioxidavtryck (eftersom de används under lång tid), som kan utgöra utgångspunkten för de skraddarsydda elementen i varje enskild scenografi.

2 Virtuell modellering

Den ökande användningen av AutoCAD, Blender, Cinema 4D, Sketchup och andra virtuella digitala plattformar kommer att göra det möjligt för scenografer, kostymdesigners, attributmakare, ljus-, ljud- och AV-designers att samarbeta på distans med modeller och eliminera det avfall som är förknippat med skissmodeller i kartong.

3 Pass för material

I och med omställningen till återanvändning och återbruk av material, börjar vissa branscher utveckla dokumentation som spårar varifrån material kommer och hur de har använts. Detta möjliggör både enkla kontroller av klimatavtryck och dokumenterar ett objekts kulturhistoria.

4 Förråd

Väl fungerande lagerhållning av rekvisita, dekor och andra föremål är en avgörande faktor för att designers ska kunna återanvända och återbruka material på ett flexibelt sätt. Detta innebär anläggningar med väl katalogiserade och dokumenterade administrationssystem, möjligheter att söka online och enkla bokningssystem.

Vissa regioner i Storbritannien är redan i färd med att utforska gemensamma anläggningar för lagring och återanvändning. (Se *”Toolkit” på theatregreenbook.com för inspiration.*)

I Sverige finns ett antal öppna förråd i Stockholm, Malmö och Göteborg. Se *resurssidan för uppdateringar och länkar.*

5 Verktyg för utsläppsberäkning

En utsläppskalkylator syftar till att beräkna en produktions klimatpåverkan. Komplexa och skraddarsydda processer som scenkonstproduktion kan dock vara extremt svåra att bedöma. Beräkningsverktygen kräver ofta att mängder av tidskrävande data matas in. De verkar ge vetenskapliga resultat, men bygger ofta på lösa antaganden.

Theatre Green Book fokuserar istället på omställningen till en cirkulär ekonomi, med fokus på återbruk och återvinning.

Utöver det, innehåller Theatre Green Books produktionsberäknare möjlighet att kalkylera klimatpåverkan för de delmoment i produktionen som kan mätas enkelt och exakt (som uppgår till cirka 90-95% av den totala påverkan):

- Nytt byggmaterial för scenografi
- Turnéer och resor

Genom dessa beräkningar kommer det att bli lättare att fastställa standarder och riktmärken för produktioner.

6 Design för demontering

Om material är limmade, nedskurna och tejpad kan de vara svåra att återvinna eller anpassa för senare återanvändning. Att designa och konstruera på ett sätt som gör det möjligt att ta isär dekordelarna är ett bra sätt att se till att materialen kan återanvändas eller återvinnas på ett hållbart sätt efter avslutad produktion.

Det kan innebära att material behålls i skivform, att mekaniska fästen används (till exempel stygn, skruv, stift och klämmor) och att tydliga ritningar och instruktioner sparas för att underlätta demontering.

Se *”Toolkit” på theatregreenbook.com (eng) för mer information.*

Hållbara arbetssätt

Inkludering och tillgänglighet

Att producera mer hållbar scenkonst kan ligga väl i linje med initiativ för att göra kulturen mer inkluderande och tillgänglig.

Mångfald

För att kreativt ompröva scenkonsten behövs talang och insikter från scenkonstmakare som representerar en större mångfald.

Kommunikation

För att göra scenkonsten mer hållbar behövs kommunikation, informationsutbyte, samarbete och lyhördhet. Detta arbetssätt gör också sektorn mer lättillgänglig för nya utövare och bidrar till mångfald.

Lokalsamhällen

Genom att knyta an till lokalsamhällen i sökandet efter hållbart material kommer scenkonstens roll i närområdet att tydliggöras och kontakter skapas med grupper som annars kanske inte skulle ha så mycket kontakt med scenkonstverksamhet.

Människor

Hållbarhet innebär en förskjutning från saker till människor. Att värdesätta scenkonstmakares arbete är avgörande för att göra teatern tillgänglig och jämlik.

14 Olika skala

Att arbeta i stor och liten skala

Theatre Green Book syftar till att ge råd som fungerar för produktioner av alla typer och storlekar. Vägledningen har tagits fram av frilansare och institutioner, av verksamheter med fast scen och turnerande kompanier, av aktöer som arbetar i både stor och liten skala.

Utmaningen med hållbarhet är densamma - och det är också lösningen:

Samarbeta mer och förbruka mindre material.
Planera. Tänk efter. Se framåt.

Småskaliga produktioner

Mindre, fria scenkonstgrupper har dock inte samma resurser som stora institutioner. Teamen är mindre och många arbetsroller dubblerade. Budgetarna är ännu snävare.

Nedanstående riktlinjer är utformade för att kunna appliceras på alla skalor - men kompanier måste fatta sina egna beslut om hur de ska kunna uppfylla dem med tillgängliga medel. Det viktiga är att arbeta med de principer som Theatre Green Book har identifierat, och som gäller för alla.

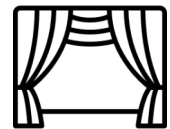
Det är dock värt att notera att den småskaliga scenkonsten förmodligen ligger i framkant, när det gäller att skapa hållbara föreställningar. Den småskaliga teaterns expertis vad gäller att tänja på resurser, återbruka och återvinna är den grund på vilken all teater bör göras.

Olika utmaningar

Produktioner varierar i fråga om stil, storlek, spelplatsens typ, produktionsteamets sammansättning och mycket mer. Produktioner har olika prioriteringar och står inför olika utmaningar, på samma sätt som spelplatser av olika storlek som arbetar med olika typer av föreställningar på olika platser.

	"Easy wins"	Viktiga utmaningar	Fokusområden
Frilansare	Etablera kontakt med andra produktioner i regionen, lyft fram möjligheter till resursdelning. Att arbeta med olika produktioner och team sprider nya idéer om hållbarhet.	Beroende av arbetsplatsens intresse och engagemang för hållbarhet och system på plats. Att få budget och tid för att utveckla ett hållbart arbete.	Sök försäkran om engagemang och stöd från produktionsteamet vid projektstarten. Dela kunskap och erfarenheter av hållbarhet mellan olika produktioner.
Små produktioner	En befintlig kultur av återbruk, lokala inköp och resursdelning.	Beroende av "fast fashion" och snabba leveranser.	Samarbete med lokala nätverk, större verksamheter och föreningar för resursdelning
	Samarbete och arbetsdelning mellan team gör det lättare att integrera hållbarhet i produktioner.	Stor andel avfall går till deponi.	Tidig planering i konceptstadiet för att minska beroendet av "fast fashion" och "nästa dag"-leveranser.
	In- och uthyrning är redan vanligt förekommande.	Begränsad/ingen förrådshållning och mindre utbud av material och verkstäder mm.	
		Begränsad ekonomi.	
Stora produktioner vid fasta scener	Personal tillgänglig för att hantera leveranser och anläggningar.	Medarbetare utifrån kan vara angelägna om att "sätta sin prägel" på produktionen och vilja undvika obekanta tillvägagångssätt.	Chef och konstnärlig ledare integrerar hållbarhet som en del av rekrytering och i konceptfas.
	Förråd och utrustning på plats bör minska behovet av engångsartiklar.	Att anställa och rollbesätta lokalt är kanske inte fördelaktigt för producenter.	Tydliga riktlinjer för hållbarhet utformas för alla produktioner.
	Förråd och etablerade system för avfall och återvinning skapar alternativ vid produktionsslut.	Resor för turnéer och uppsökande verksamhet.	Katalogisering och informationsdelning om lagerhållet material och resurser.
			Arrangera utbildning i hållbarhets- och klimatfrågor till egen personal och kontrakterade frilansare.
Produktioner på avlägsna platser / landsbygd	Starka lokala nätverk och kontakter i lokalsamhället för resursutbyte.	Specialmaterial och utrustning kan behöva transporteras lång väg.	Samverkan kring och deltagande i regionala initiativ för förrådshållning.
	Kan ha mer tillgängligt utrymme för förvaring och återanvändning, med särskilt avsedda förråd.	Det kan vara svårare att dela material med andra aktörer och hitta användningsområden för uttjänta material.	Elektrifiering av fordon för att minska transporternas klimatavtryck.
Kommersiella scener & spelplatser för gästspel:	Långa spelperioder innebär högkvalitativ och tålig rekvisita och dekor, vilket minimerar avfall.	Begränsad kultur av att diskutera hållbarhetsfrågor.	Initiera kulturförändring, integrera hållbarhet i budgetar, planering och möten.
	Hyr- och leasingverksamhet redan utbredd.	Riggar och ljudsystem installeras ofta från grunden vid varje produktion.	Samverkan med uthyrningsfirmor och mellan produktioner för att dela rigg och annan utrustning.
		Turnéproduktioner saknar lokal kunskap och nätverk för att göra hållbara inköp.	
Opera och balett:	Dekor och rekvisita lagras ofta för återanvändning i framtida säsonger och nyuppsättningar.	Kultur av långväga turnéverksamhet, ibland internationellt.	Använd utsläppsberäknare i turnéplanering och schemaläggning för att ge underlag för hållbara beslut.
		Mycket vanligt att lägga korta spelperioder.	Undersök möjligheten att återskapa scenografier på avlägsna turnéorter för att minska transportbehovet.
			Elektrifiera turnétransporter och resor, eller använd tåg.

Hitta verktyg med mera på svenskscenkonst.se/tgb

Hållbara produktioner

för...

- Produktionsberäknare att ladda ner (sv)
- Detaljerad handbok (sv)
- Case studies (eng)
- Toolkit (eng)

Gå till
resurser för
produktioner

Hållbara Verksamheter

för...

- Spårningsverktyg att ladda ner (sv)
- Detaljerad handbok (sv)
- Case studies (eng)
- Toolkit (eng)

Gå till
resurser för
verksamheter

Hållbara Byggnader

för...

- Undersökningsverktyg att ladda ner (sv)
- Detaljerad handbok (sv)
- Case studies (eng)
- Toolkit (eng)

Gå till
resurser för
byggnader

Certifiering

för...

- Formulär för självcertifiering att ladda ner

Gå till
certifiering

*Renew Culture är medgrundare och medförfattare till Theatre Green Book.
Vi har banat väg för tillväxten av TGB-nätverk över hela världen och är
pionjärer på scenkonstens resa mot hållbarhet.*

<https://www.renewculture.co.uk>

Renew Culture
The Theatre Green Book

*Buro Happold är ett internationellt, integrerat konsultföretag bestående av
ingenjörer, konsulter och rådgivare. Efter att ha drivit på byggbranschen i att utlysa
ett klimatnödläge, har vi åtagit oss att minska vår egen påverkan genom att uppnå
utmanande mål baserade på vetenskap. Vi arbetar kollektivt mot en jämlik och
grön framtid genom att anpassa vår verksamhet för att mildra
klimatförändringarna och den biologiska mångfaldskrisen och genom att hjälpa
andra att uppnå sina hållbarhetsmål.*

<https://www.burohappold.com/about/>

BURO HAPPOLD

Varken Theatre Green Book eller dess författare och sponsorer kan hållas ansvariga för eventuella skador som indirekt eller direkt kan uppstå till följd av tillämpning eller användning av Theatre Green Book och dess innehåll.

Ingen garanti ges eller antyds om riktigheten, tillförlitligheten, fullständigheten eller lämpligheten av råd som ingår i Theatre Green Book. Den erbjuds i god tro för att hjälpa teatermakare att ställa om till en mer hållbar praxis, användandet av innehållet sker dock helt och hållet på användarens risk och ansvar.